

**EVROPSKI UNIVERZITET
FAKULTET POLITIČKIH NAUKA
POLITOLOGIJA**

**ISTRAŽIVANJE BIRAČA O ISHODIMA
PARLAMENTARNIH I PREDSEDNIČKIH IZBORA U
SRBIJI TOKOM 2011/2012 GODINE**

Diplomski rad

Mentor
Akademik, prof. dr Nedeljko Stanković

Student
Petar Tančić

Brčko, 2019

SADRŽAJ

I UVODNI DEO	6
II BITNI ČINIOCI IZBORNOG PROCESA, MODELI IZBORNIH KAMPANJA I ODNOSA SA MEDIJIMA U REPUBLICI SRBIJI	7
1. Biračko pravo	7
2. Bitne odredbe izbora	8
3. Modeli izborne kampanje i odnos sa medijima (oglašavanje političkih stranaka posredstvom medija u Srbiji 2006/2007)	12
3.1. Nekoliko prikaza odnosa između izborne kampanje i medija u Srbiji iz prakse	13
4. Zastupljenost političkih stranaka i partujskih vođa u dnevnoj štampi	17
III REZULTATI ISTRAŽIVANJA O POBEDNICIMA NA IZBORIMA 2011/2012	20
1. Poverenje birača u domaće političare	20
2. Partijsko članstvo- nečlanstvo birača u Srbiji	21
3. Za koju političku stranku bi glasali	22
4. Za koju političku stranku bi birači glasali na parlamentarnim izborima	23
5. Tabela prikaz odgovora ispitanika - osnovno i kontrolno pitanje iskazan u procentima (%).	24
6. Tabela prikaz odgovora ispitanika kod osnovnog i kontrolnog pitanja po osnovu frekvencija	25
7. Grafički prikaz odstupanja osnovnog i kontrolnog pitanja po osnovu frekvencija birača.	26
8. Za koga su birači glasali na prošlim parlamentarnim izborima	27
9. Za koga su birači glasali na prošlim predsedničkim izborima	27
10. Zadovoljstvo sa političkom strankom za koju se glasalo na prošlim izborima	28
11. Zadovoljstvo sa radom kandidata za Predsednika države za koga se glasalo na prošlim izborima	28
12. Koga bi glasali za Predsednika države	29
13. Razlika birača prema predsedničkim kandidatima i poverenje prema domaćim političarima	30

IV REZULTATI ISTRAZIVANJA O MEDIJIMA, POVERENJU U POLITIČKE STRANKE, DRŽAVNE ORGANE, CRKVU, SIROMAŠTVU, NEZAPOSLENOSTI, STRAHOVIMA	31
1. Sociodemografska obeležja ispitanika	31
2. Stavovi građana o dnevnoj štampi, TV i Radio stanicama	33
3. Stavovi građana o poverenju u političke stranke i političare u vezi sa događajima na Kosovu i Metohiju tokom VII/VIII 2011.	38
3.1. Pad i porast poverenja u političke stranke u julu i avgustu 2011. u vezi sa događajima na KiM	38
3.2. Pad i porast poverenja u domaće političare u julu i avgustu 2011. na političkoj sceni Srbije u vezi sa KiM	39
3.3. Pad i porast poverenja u strane političare u julu i avgustu 2011. na političkoj sceni Srbije u vezi sa KiM	41
4. Podržavanje- nepodržavanje politike državnih organa, političkih stranaka prema K i M.	42
5. Podržavanje- nepodržavanje politike Vlade sa aspekta regionalnog, ekonomskog, socijalnog razvoja, odnos prema Vojsci, MUP-u.	47
6. Poverenje građana u Crkvu i druge institucije u Srbiji	51
V REZULTATI ISTRAZIVANJA O EVROINTEGRACIJAMA	55
1. Stavovi građana Srbije o poverenju u Evropsku uniju, SAD, Rusiju, NATO od 20. do 24. jula i od 25. jula do 20. avgusta 2011. u vezi sa KiM	55
1.1. Pad i porast poverenja u EVROPSKU UNIJU.	55
1.2. Pad i porast poverenja građana Srbije o ulasku Srbije u NATO	57
1.3. Pad i porast poverenja o savezu Srbije sa Rusijom	58
VI ZAKLJUČNA RAZMATRANJA	59
VII LITERATURA	61

I UVODNI DEO

U ovom diplomskom radu, autor je u skladu sa standardima i procedurama metodologije političkih nauka prikazao kako su se na naučnoj osnovi, primenom naučnih metoda, istraživali stavovi građana Srbije pre i posle 24.07.2011 godine¹ o mnogim značajnim pitanjima u Republici Srbiji. Baterije pitanja su se odnosile na probleme u vezi sa poverenjem ispitanika u medije u Republici Srbiji, poverenje u vezi sa radom državnih organa, odnos prema političkim strankama i političarima i njihovim aktivnostima i akcijama, odnos prema evrointegracijama, Evropskoj uniji, predstojećim izborima, odnos prema najvažnijim institucijama u Srbiji, odnos prema Crkvi, kao i odnos ispitanika prema stavovima političkih stranaka i njihovih prvaka o predstojećim izborima u Srbiji.

Prema konceptualnoj zamisli, pošlo se od pretpostavke, da će u Srbiji tokom jula i avgusta 2011. biti veoma značajan odnos državnih organa, političkih stranaka i njihovih prvaka prema Kosovu i Metohiji i da taj odnos u bitnoj meri će i uticati na opredeljenje biračkog tela na predstojećim parlamentarnim izborima početkom 2012. za jednu ili više političkih stranaka. Političke stranke, u zavisnosti od njihovog stava prema ovom državotvornom i nacionalnom pitanju, pretpostavili smo da će imati veći uspeh ili veći neuspeh tokom izbora u 2012. Ovakav zaključak se pokazao opravdan iz nekoliko razloga:

1. Biračko telo, prema našim rezultatima istraživanja, pre i posle 24.07.2011 godine, pokazalo je visok pad - porast poverenja građana- biračkog tela u EU, NATO, Rusiju, posle događanja na administrativnim prelazima na Kosovu i Metohiji od 24.07.2011,
2. Takođe, pre i posle 24.07.2011., došlo je i do značajnog pada - porasta poverenja građana - biračkog tela u pojedine državne organe, političke stranke i prvake političkih stranaka u Srbiji, a sve ukupno kao posledica odnosa prema događajima na Kosovu i Metohiji posle 24.07.2011.

Politikološko- empirijsko istraživanje stavova građana Srbije o bitnim i aktuelnim društvenim, političkim, i drugim problemima u Republici Srbiji tokom jula i avgusta 2011. bilo je jedno od polazišta za izradu ovog diplomskog rada, koje je inače autor ovog diplomskog rada, metodološki i statistički postavio i obradio prikupljene podatke. Od metoda za prikupljanje podataka primenjena je metoda ispitivanja i to anketa, koja je bila realizovano u periodu od 20. do 24. VII 2011. i od 25.07.2011. do kraja avgusta 2011. Uzorkom su bila obuhvaćena 264. ispitanika sa teritorije 21. opštine, i to sa teritorije Beograda, Vojvodine i Kosova i Metohije. Istraživanje je rađeno u 3. etape i obrađeni rezultati su pokazali određene tendencije u svim etapama, čime možemo iskazati i argument reprezentativnosti. Naime, da smo tada, u istom vremenskom okviru, obavili ovo istraživanje i na uzorku od 3.000. ispitanika rezultati bi bili slični, jer su se određene tendencije uočile još u prvoj i drugoj etapi, a iste su ispoljene i u trećoj etapi sa veoma malim odn. neznatnim statističkim odstupanjima.

¹ Između ponedeljka i utorka odn. 25.07.2011. u 23.35. časova Srbi kod Leposavića sprečili policijske snage Kosova da zauzmu punktove Jarinje i Brnjak, na administrativnoj liniji sa Srbijom. Od tada, do kraja decembra 2011, nastavlja se „drama oko i u vezi Kosova i Metohije“.

II BITNI ČINIOCI IZBORNOG PROCESA, MODELI IZBORNIH KAMPANJA I ODNOSA SA MEDIJIMA U REPUBLICI SRBIJI

1. Biračko pravo

Bitan činilac društvenih i političkih odnosa, politike, političkih aktivnosti i akcija, političkih procesa su izbori kao deo izbornog procesa. Izbori su „navodno“ jedan od najširih oblika neposredne demokratije. U tom kontekstu posebno je značajno ostvarivanje biračkog prava² stanovnika određene zajednice, države, saveza država. Biračko pravo je u osnovi jedno od bitnih ljudskih, društvenih i političkih prava, koja su utvrđena najvišim ustavnopravnim aktima. Biračko pravo obuhvata pravo državljana da biraju svoje predstavnike – aktivno biračko pravo – i pravo da budu birani u predstavnička tela i na druge javne funkcije – pasivno biračko pravo. Biračko pravo je rezultat dugotrajnih istorijskih političkih procesa i žestokih političkih sukoba, na koje je sa punim pravom ukazao i Slobodan Jovanović.³

² Aktivno biračko pravo se danas se stiče sa 18 godina, u oko 100-ak država. U nekim državama ono se stiče sa manje od 18. godina, npr.: Iran – sa 15, Brazil i Nikaragva – sa 16, Indonezija i Severna Koreja – sa 17 godina. S druge strane, kod nekih država utvrđena je viša starosna granica za aktivno biračko pravo: Japan, Kamerun, Maroko, Tajvan i Tunis – 20 godina; Azerbejdžan, Malezija, Singapur, Češka, Slovačka – 21 godinu. U Austriji se aktivno biračko pravo stiče sa 18 godina za parlamentarne izbore, a sa 16 godina kada se radi o lokalnim izborima. Biračko pravo, posebno aktivno, nije obavezno. Većina savremenih država pravo da se bira ne utvrđuje kao zakonsku obavezu..

³ „Otadžbina opšteg prava glasa, to je Francuska. Ona je tek postepeno došla do tog izbornog sistema. U Revoluciji, ustavotvorna skupština od 1789 nije ustanovila opšte pravo glasa. Po ustavu od 1791, koji je bio njeno delo, ima dve vrste građana: pasivni, koji uživaju biračko pravo, i aktivni, koji ga uživaju. Aktivni građani ne biraju narodne poslanike neposredno, nego preko poverenika. Cenz je propisan i za aktivne građane i za poverenike: za prve je tako nizak da samo prosjaci i sluge ostaju izvan kruga aktivnih građana; za druge je tako visok, da samo imućniji ljudi mogu biti poverenici. Prvi predlog za opšte pravo glasa učinio je 1790 Robespjer (Robespierre). On je tvrdio da će, bez opšteg prava glasa, francuska vlada postati aristokratska vlada, i to najgora od svih aristokratija, novčana aristokratija. Konventovski ustav od 1793 proglasio je načelo opšteg prava glasa, s neposrednim izborima, bez poverenika. Ali ustav taj ostao je nepromenjen. Pod Napoleonom, izborio je pravo postojalo samo prividno; zato se na njegovom izbornom sistemu ne vredi zadržavati. S restauracijom burbonskom od 1814 i 1815 dolazi visok cenz. Po tadašnjem gledištu, koje je izložio jedan, inače liberalan publicist, Benžamen Konstan (Benjamin Constant, 1767-1830), samo onaj koji je toliko imućan da ne mora kod drugoga da radi, može biti birač. Jer, ako se da biračko pravo prostim radnicima, oni neće hteti više da rade, i tražiće zakone protivu bogataša. Po ustavu od 1814, birač je samo onaj koji plaća 300 dinara na ime neposrednog poreza. U pojedinim departmanima, birača nije bilo više od 600; ukupan broj birača nije iznosio ni 100.00. Pošto je, sa tako malim brojem birača, glasanje preko poverenika postalo nepotrebno, pod Restauracijom su uvedeni neposredni izbori mesto posrednih. Pod Restauracijom, plemstvo i buržoazija bili su saglasni da izborni sistem treba osnovati na imućnosti, jer samo imućni ljudi imaju vremena da se bave politikom, i nalaze u državnom blagostanju i svog ličnog interesa. Ali, dok je plemstvo htelo obezbediti pri izborima pretežan uticaj nepokretnom bogatstvu, buržoazija ga je htela obezbediti pokretnom bogatstvu: otuda za sve vreme Resauracije trvenje između te dve klase. Godine 1820, na navaljivanje plemstva, oni građani koji su bili najvećma porezani, izdvojeni su u zasebno biračko telo, koje je samo za sebe biralo skoro trećinu donjeg doma. kako su ti najvećma porezani građani glasali u isto vreme i u opštem biračkom telu, oni su, u stvari, imali dva glasa. Posle Julijske Revolucije (1830), pod čisto buržoaskim režimom Luja Filipa, zakon od 1820 je ukinut, cenz smanjen na 200 dinara, i usled toga broj je birača odmah narastao na 200.00. Tada je učinjen pokušaj da se pored imućnosti uzme još i obrazovanost za osnovu izbornog sistema; ali pokušaj je taj bio sasvim beznačajan“.

2. Bitne odredbe izbora

Izbori generalno uzev, kao posebna društvena i politička pojava i proces, i realitet, su se javljali i ostvarivali u određenim društvenim, političkim, pravnim, ekonomskim i drugim situacijama i uslovima. Subjekti izbora i izbornog procesa bili su, i sada su, raznovrsni društveni i politički subjekti, raznih shvatanja, uverenja, ideologija, interesa i ciljeva, kojima je, kojima je u osnovi dominantan cilj- osvajanja ili zadržavanje političke vlasti. Na osnovu kriterijuma „posedovanja“ političke vlasti, raznovrsni subjekti politike, su u bitnoj meri uticali i utiču na upravljanje opštim javnim interesima, a na ostvarivanje partijskih, grupnih i ličnih interesa i ciljeva.

Kao pojava, proces i realitet, izbori se uvek javljaju i ostvaruju u određenim društvenim i političkim uslovima, koje možemo odrediti kao nužne i dovoljne uslove, i ostale uslove. Takav pristup nas usmerava na sledeće bitne odredbe:

1. Izbori se javljaju u određenim društvenim, političkim, pravnim, ekonomskim, informativnim, komunikacijskim, kulturnim, teritorijalno-političkim, vremenskim i drugim uslovima⁴,

2. Izbori se ostvaruju specifičnim delovanjima i delanjima raznovrsnih društvenih i političkih subjekata⁵, različitih društvenih i političkih uloga, koji iskazuju raznovrsne zahteve:

- 2.1. zahtevi da se sprovedu izbori,
- 2.2. zahtevi da određeni subjekti koji raspisuju izbore raspišu izbore,
- 2.3. zahtevi da se kandiduju kandidati,
- 2.4. zahtevi da subjekti koji glasaju izađu na izbore,
- 2.5. zahtevi da se proglase izborni rezultati, i sl.

3. Subjekti– učesnici izbora, imaju precizno definisane ciljeve⁶, izborne ciljeve, koje možemo odrediti kao ciljeve političkih stranaka⁷, ciljeve pokreta, grupa, pojedinaca ili drugih

⁴ „Bitni činiooci naučnog istraživanja su uslovi, i to s jedne strane, nužni i dovoljni uslovi, a sa druge ostali uslovi, čije postojanje predstavlja osnov ostvarivanja pojava i manifestacija karakteristika određene pojave, pojava“.

Videti: Dragan Tančić, Istorijski metod u istraživanju političkih pojava“ odbranjena doktorska disertacija na Fakultetu političkih nauka u Beogradu, 2009, str.17.

⁵ „Akteri istraživanja su razni subjekti raznovrsnih uloga, koji svoju aktivnost ostvaruju u određenim uslovima radi ostvarivanja određenih potreba, motiva, interesa i ciljeva praktikovanjem određenih metoda i sredstava...“.

Videti: Dragan Tančić, Istorijski metod u istraživanju političkih pojava“ odbranjena doktorska disertacija na Fakultetu političkih nauka u Beogradu, 2009, str.17.

⁶ „Interesi mogu biti spontani ili organizovani, artikulisani- neartikulisani,Politički interes se uvek odnosio i odnosi na aktivnosti, delanja i delovanja, koordinacije, usmeravanja i upravljanja.....Oni mogu biti individualni, grupni, kolektivni, nametnuti- nenametnuti, oficijelni- neoficijelni, tolerantni- netolerantni,,,,,“.

Videti: Dragan Tančić, Istorijski metod u istraživanju političkih pojava“ odbranjena doktorska disertacija na Fakultetu političkih nauka u Beogradu, 2009, str.182.

⁷ Ilustrativan je primer koji je definisao naš poznati politikolog, pravnik, sociolog- Slobodan Jovanović, još pre 90. godina: “Savremene stranke ne izbacuju na površinu velike državnike nego velike partijske organizatore, velike demagoge i agitatore, velike parlamentarne govornike. Savremenim strankama glavna je briga da pobeđe u izbornim i parlamentarnim borbama; one se kupe oko ljudi koji su u stanju da se u tim borbama odlikuju; da li će oni uz to umeti i državne poslove da vode, stvar je od sporednog značaja za njihove stranke. Zatim, glavna

kolektiviteta, da se na izborima osvoji vlast, da se kandidatima koji su izabrani verifikuje mandat, i sl.

4. Ciljevi izbornih subjekata mogu biti:

4.1. da se samostalno zadrži ili osvoji politička vlast,

4.2. da se posredstvom koalicionih sporazuma zadrži ili osvoji vlast bez obzira na programske i ideološke dijametralno suprotstavljene stavove,

4.3. Primeri postojećih ili potencijalnih koaliciona u Srbiji: koalicija DS, SPS, PUPS, Jedinstvena Srbija; SPS, DSS i SRS; SNS i SPS; DS i SPS; DS i SNS, SNS, DSS, Nova Srbija....).

4.4. ciljevi kojima se ukupan društveni i politički razvoj usmerava prema Evropskoj uniji, evropskim integracijama, Ruskoj federaciji, i sl.

5. Izbori, izborni proces, kao pojava i realitet se realizuju mnoštvom izbornih aktivnosti i akcija, gde je nužno razlikovanje sledećih aktivnosti i akcija:

5.1. predizborne,

5.2. izborne i,

5.3. postizborne.

5.1. Bitan činilac predizbornih aktivnosti i akcija su politički stavovi i političke procene raznovrsnih subjekata, i to, kritika ili opravdanje postojećeg društvenog i političkog stanja, kritika izbornog sistema, kritika političkih ponašanja⁸ bilo vladajuće ili opozicione strukture prema izborima i izbornom sistemu, raznovrsne procene i planiranje izbornih aktivnosti, finansijskih sredstava, raspisivanje izbora i sl. Predizborne aktivnosti mogu trajati do raspisivanja izbora odn. „izborne tišine“, o čemu ne postoji jedinstven stav niti u političkoj teoriji, niti u političkoj praksi.

5.2. Izborne aktivnosti obuhvataju aktivnosti⁹ učesnika izbora koje se realizuju posle „izborne tišine“. To su aktivnosti i akcije usmerene prema radu biračkih odbora, izlazak građana na

snaga savremenih stranaka leži u njihovoj organizaciji. Jedna dobro organizovana stranka može uspevati i s ljudima osrednje sposobnosti”.

Slobodan Jovanović, „O državi, osnovi jedne pravne teorije“, Geca Kon, „Beograd, 1922, str. 369.

⁸ „Političko ponašanje može bitirealno, verbalno i psihičko.....Političko ponašanje je poseban oblik društvenog ponašanja, interesno, mnogostruko i polivalentno ponašanje u ostvarivanju moći i vlasti kao instrumenta ostvarivanja ciljeva; odigrava se kao aktivnost, delanje, činjenje, kao racionalno- neracionalno, svrsishodno, plansko, opazivo, ispoljeno, deo realnosti, metod i sredstvo izražavanja dubljih procesa i suštine u datom vremenu i prostoru“.

Videti: Dragan Tančić, Istorijski metod u istraživanju političkih pojava“ odbranjena doktorska disertacija na Fakultetu političkih nauka u Beogradu, 2009, str.227.

⁹ „Aktivnosti subjekata i politike,.....usmerena ka ostvarivanju određenih istorijskih i političkih interesa.....to je faktičko ponašanje ljudi- pojedinaca i grupa.....“

Videti: Dragan Tančić, Istorijski metod u istraživanju političkih pojava“ odbranjena doktorska disertacija na Fakultetu političkih nauka u Beogradu, 2009, str.183.

biračka mesta i glasanje, evidencija o izlasku birača, nadzor nad radom, prebrojavanje listića, prigovori i žalbe, utvrđivanje i proglašavanje rezultata izbora, verifikovanje mandata, konstituisanja organa i slično.

5.3. Postizborne aktivnosti i akcije (efekti¹⁰, rezultati¹¹ i posledice¹²) se ostvaruju posle konstituisanja organa od strane izabranih poslanika, koje se odnose na nekoliko bitnih činilaca:

5.3.1. Analiza i ocena održanih izbora i izbornog procesa od strane raznovrsnih subjekata, moguće je vršiti na više nivoa, pri čemu ćemo mi prikazati samo dva odn. tri modaliteta:

- a) osvojenih glasova kandidatskih lista u %, na nivou cele Srbije,
- b) osvojenih glasova kandidatskih lista u %, po regionima Srbije,
- c) osvojeni poslanički mandati na parlamentarnim izborima po političkim strankama.

Primer analize ocene uspešnosti izbora pod 5.3.1. pod a) i b): „Osvojeni“ glasovi kandidatskih lista iskazani u % (procentima) na parlamentarnim izborima 2007. godine, na nivou cele Srbije i po regionima Srbije¹³

Region	Srbija	Beograd	Centralna	Vojvodina	Kosmet
Naziv liste					
DS	22,71%	26,15%	22,53%	23,82%	11,06%
G17 plus	6,82%	5,09%	7,11%	6,24%	3,61%
LDP-LSV-GSS-SDU	5,31%	6,27%	4,47%	7,95%	0,30%
SRS	28,60%	29,97%	27,40%	31,87%	28,68%
DSS-NS	16,55%	18,00%	18,66%	9,78%	32,76%
PSS	1,75%	1,30%	1,74%	1,65%	2,96%
SPO	3,33%	2,23%	3,76%	2,10%	3,79%
SVM	1,30%	0,04%	0,05%	4,86%	0,05%
PUPS-SDP	3,11%	3,14%	3,15%	2,94%	4,63%
LZS	0,84%	0,05%	1,14%	0,06%	0,09%

¹⁰ „Pod efektima možemo shvatiti sve što je proizašlo izpolitičkih i drugih procesa, koje su subjekti.....i politike mnogobrojnim aktivnostima preduzimali“.

Videti: Dragan Tančić, Istorijski metod u istraživanju političkih pojava“ odbranjena doktorska disertacija na Fakultetu političkih nauka u Beogradu, 2009, str.188.

¹¹ „...,pod pojmom rezultati označavamo stepen ostvarivanja ciljeva aktivnosti..... i političkih subjekata.“

Videti: Dragan Tančić, Istorijski metod u istraživanju političkih pojava“ odbranjena doktorska disertacija na Fakultetu političkih nauka u Beogradu, 2009, str.188.

¹² „Pod posledicama možemo shvatiti pojave i odnose koji su proizašli iz aktivnosti nezavisno od njihovih ciljeva ili čak nasuprot njihovim ciljevima, očekivanjima.....“

Videti: Dragan Tančić, Istorijski metod u istraživanju političkih pojava“ odbranjena doktorska disertacija na Fakultetu političkih nauka u Beogradu, 2009, str.188.

¹³ Izvor : Izbori za narodne poslanike Narodne skupštine Republike Srbije održani 21. januara 2007. godine, Republički zavod za statistiku, Beograd, 2007., str. 8-9

SPS	5,64%	4,41%	6,20%	3,94%	9,50%
GG«Branko Pavlović»	0,39%	0,61%	0,37%	0,47%	0,07%
Vojvođanske p.	0,18%	0,02%	0,03%	0,61%	0,08%
URS	0,42%	0,63%	0,47%	0,32%	0,15%
RS	0,05%	0,03%	0,05%	0,03%	0,03%
DZS	0,13%	0,13%	0,14%	0,12%	0,06%
KAPD	0,42%	0,02%	0,57%	0,04%	0,03%
SD	0,12%	0,10%	0,13%	0,09%	0,49%
Mađarska sloga	0,32%	0,01%	0,02%	1,19%	0,02%
PR	0,36%	0,27%	0,32%	0,48%	0,20%

Primer analize ocene uspešnosti izbora pod 5.3.1.pod c): osvojeni poslanički mandati na parlamentarnim izborima po političkim strankama.

Političke stranke	Broj mandata
SRS	81
DS	64
DSS-NS	48
G 17 Plus	19
SPS	16
LDP-LSV-GSS-SDU	15
Ostale pol. stranke	-

5.3.2. analiza i ocena sopstvenih izbornih aktivnosti i akcija,

5.3.3. planiranje postizbornih aktivnosti (npr. odnosi sa drugim političkim subjektima-strankama u postojećoj političkoj situaciji, imajući u vidu unutrašnje i spoljne faktore, i dr.).

To su u osnovi tipične aktivnosti subjekata izbora i izbornog procesa, koje je moguće operacionalizovati i na drugi način.

6. Sve navedene izborne aktivnosti i akcije ostvaruju se primenom određenih metoda i sredstava izbornih aktivnosti i akcija, ali i metodama i sredstvima političkog delovanja, i to metodama kojima se deluje na društvenu i političku svest i na društvena i politička ponašanja

Izborni rezultati, izborni efekti i izborne posledice¹⁴ su bitni činioci izbora na svim nivoima, izbornog i političkog procesa u ukupnosti, i iste možemo identifikovati na nivou:

- građana, grupe građana,
- pokreta,
- političkih stranaka
- lokalnih zajednica
- regiona
- države
- saveza država,
- i drugih subjekata izbornog procesa.

3. Modeli izborne kampanje i odnos sa medijima (oglašavanje političkih stranaka posredstvom medija u Srbiji 2006/2007)

Posebno bitan i uticajan faktor na biračko telo prilikom izbora imaju izborne kampanje raznih subjekata- učesnika izbornog procesa. Tu mislimo pre svega na njihov višestruki uticaj na javno mnjenje odn. političko javno mnjenje preko medija. Postoji opšta saglasnost, da izborne kampanje imaju dominantan uticaj na rezultate izbornog odlučivanja, pri čemu ne postoji saglasnost u oceni i proceni stepena tog uticaja i efektnosti organizovanja izbornih kampanja kroz odgovarajuće izborne strategije. U mnogim državama se kroz propise o izborima utvrđuju određeni činioci izborne kampanje, kao što su: vremenski okvir trajanje kampanje, nužna finansijska sredstva, obaveze medija prema subjektima izbornog procesa, i sl.

Objektivno uzev, može se istaći da postoji više modela izborne kampanje i odnosa sa medijima.

- Prvi se temelji na slobodnom pristupu medijima svih subjekata izbornog procesa, bez ograničenja (što je retkost),
- Drugi na izvesnim ograničenjima (koji je najviše prisutan u praksi),
- Treći na maksimalnoj blokadi izborne kampanje subjekata izbora koji nisu u strukturi vlasti,
- Četvrti, totalna blokada izborne kampanje subjekata koji nisu u strukturi na vlasti uz primenu i represivnih metoda i sredstava subjekata izbornog procesa koji su u strukturi vlasti.
- Peti, moguće su i druge klasifikacije modela.

¹⁴ „Pobedilac ima pravo na pljačku“, tj. - stranka koja pobedi na izborima, ima prava da sva državna zvanja podeli između svojih pristalica, kao što pobedilačka vojska deli ratni plen. Ove zloupotrebe stranačke vlade iznele su moderne stranke na tako rđav glas, da je vrlo malo pisaca koji ne govore o strankama u jednom skoro satiričnom tonu. Međutim, savremene su stranke izvršile jedan veliki istorijski zadatak koji se sastojao u organizovanju opšteg prava glasa, - i gde god je bilo ne zavisnog javnog mnjenja da iz drži pod nadzorom, one su se pokazale više korisne nego štetne.

Slobodan Jovanović, „O državi, osnovi jedne pravne teorije“, Geca Kon, „Beograd, 1922, str. 370

3.1. Nekoliko prikaza odnosa između izborne kampanje i medija u Srbiji iz prakse

Raznovrsne relacije odnosa mogu se uočiti na primeru zastupljenosti političkih stranaka u predizbornim blokovima informativnih emisija na RTS 1, B 92 i Pink- u i zastupljenosti političkih stranaka na Radio BGD 1, B 92 i Fokusu, što ćemo videti u sledećim tabelama i u dnevnoj štampi.

Tabela o zastupljenosti stranaka (minutaža) u predizbornim blokovima informativnih emisija¹⁵

	RTS 1	B 92	Pink	Ukupno
DS / SDP (Rasim Ljajić)	13 min. 20 s.	17 min. 16 s.	7 min. 32 s.	38 min. 8 s.
SRS	10 min. 52 s.	12 min. 37 s.	14 min. 16 s.	37 min. 45 s.
DSS, NS, JS, SDPO	14 min. 4 s.	19 min. 19 s.	6 min. 25 s.	39 mi. 48 s.
G 17 PLUS	11 min. 47 s.	12 min. 23 s.	4 min. 13 s.	28 min. 23 s.
LDP, GSS, SDU, LSV, DHSS	10 min. 07 s.	11 min. 46 s.	9 min. 42 s.	31 min. 35 s.
SPS	10 min. 27 s.	6 min. 49 s.	4 min. 41 s.	21 min. 57 s.
SPO	14 min. 17 s.	12 min. 25 s.	3 min. 32 s.	30 min. 14 s.
PSS	8 min. 54 s.	5 min. 26 s.	6 min.49 s.	21 min. 9 s.
SVM / Jožef Kasa	2 min. 35 s.	0	0	2 min. 35 s.
DZVM Koalicija «Mađarska sloga»	30 s.	30 s.	0	1 min.
SDA / Lista za Sandžak – Sulejman Ugljanin	6 min. 27 s.	0	0	6 min. 27 s.
PUPS / SDP	10 min. 47 s.	3 min. 45 s.	3 min. 18 s.	17 min. 50s.
Branko Pavlović „Zato što mora bolje “	1 min. 44 s.	0	7 min. 32 s.	9 min. 16 s.
Koalicija «Vojvođanske partije» - mr I.	1 min. 27 s.	0	0	1 min. 27 s.

¹⁵ Srećko Mihailović, Parlamentarni izbori 2007, Beograd, 2007. str. 61-65.

Kurjački				
Unija Roma Srbije – dr Rajko Đurić	6 min. 24 s.	1 min.	0	7 min. 24 s.
Reformistička stranka – dr Aleksandar Višnjić	3 min. 29 s.	0	0	3 min. 29 s.
Demokratska zajednica Srbije – dr O. Joksimović	6 min. 31 s.	1 min. 57 s.	6 min. 36 s.	15 min. 4 s.
Koalicija Albanaca Preševske doline	6 min. 28 s.	1 min. 3 s.	10 s.	8 min. 8 s.
Socijaldemokratija – Nenad Vukasović	2 min. 39 s.	1 min.	0	3 min. 39 s.
Romska partija – Srđan Šajn	5 min. 9 s.	1 min.	58 s.	7 min. 7 s.

Grafički prikaz prethodne tabele o zastupljenosti političkih stranaka u minutama na TV.

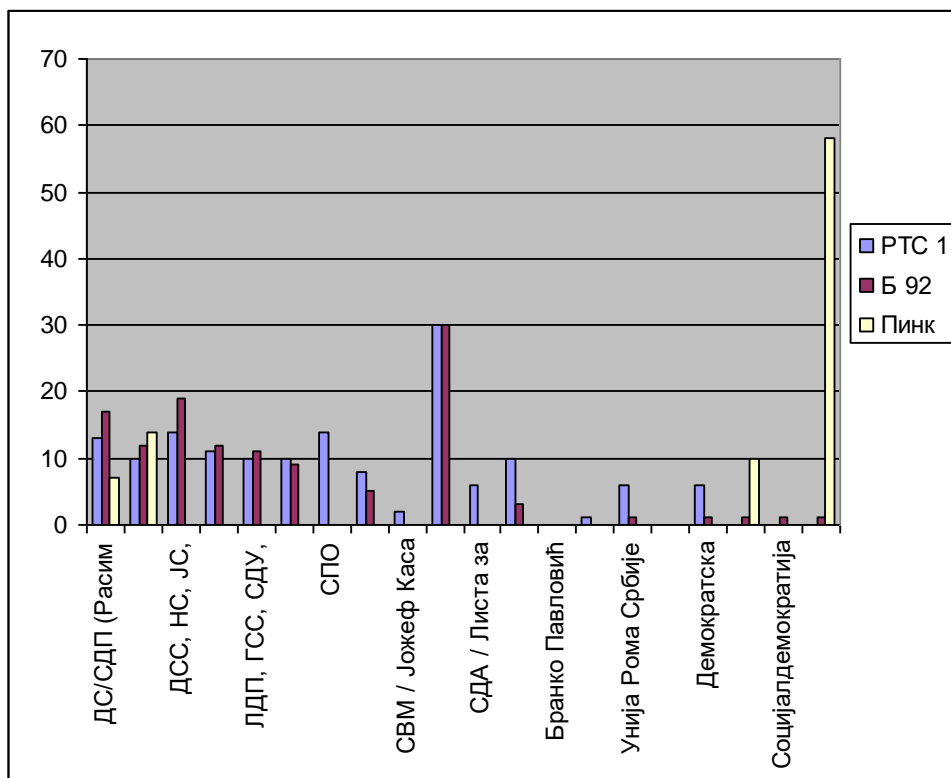
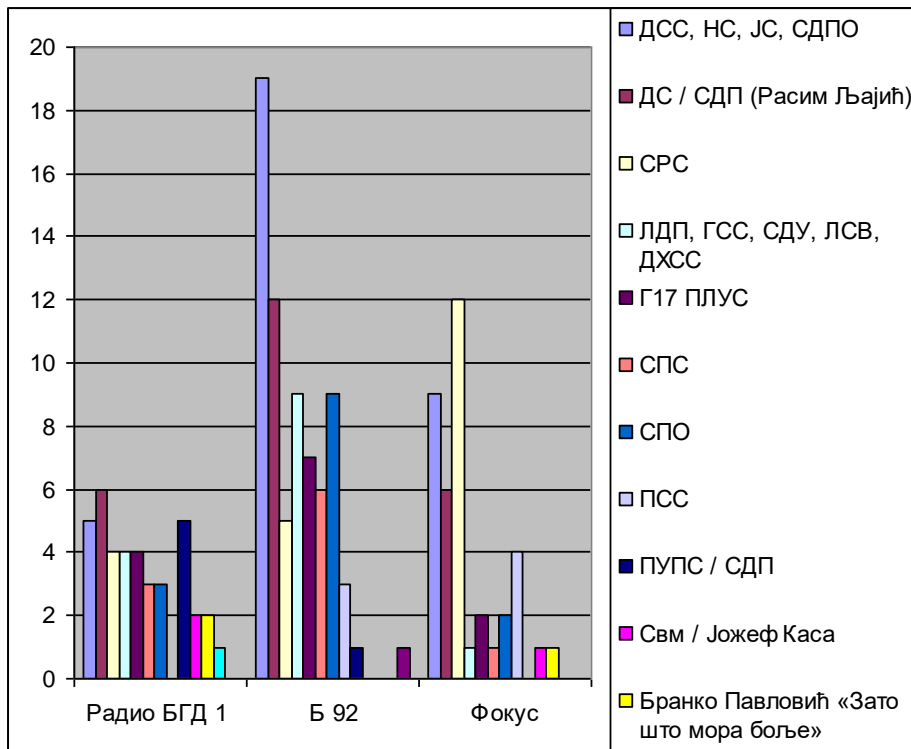

Tabela zastupljenosti pojavljivanja stranaka u radijskim informativnim emisijama u vestima.¹⁶

	Radio			Ukupno
	BGD 1	B 92	Fokus	
DSS, NS, JS, SDPO	5	19	9	33
DS / SDP (Rasim Ljajić)	6	12	6	24
SRS	4	5	12	21
LDP, GSS, SDU, LSV, DHSS	4	9	1	14
G17 PLUS	4	7	2	13
SPS	3	6	1	10
SPO	3	9	2	14
PSS	-	3	4	7
PUPS / SDP	5	1	-	6
Svm / Jožef Kasa	2	-	1	3
Branko Pavlović «Zato što mora bolje»	2	-	1	3
Unija Roma Srbije – dr Rajko Đurić	1	-	-	1
Koalicija Albanaca Preševske doline	-	1	-	1

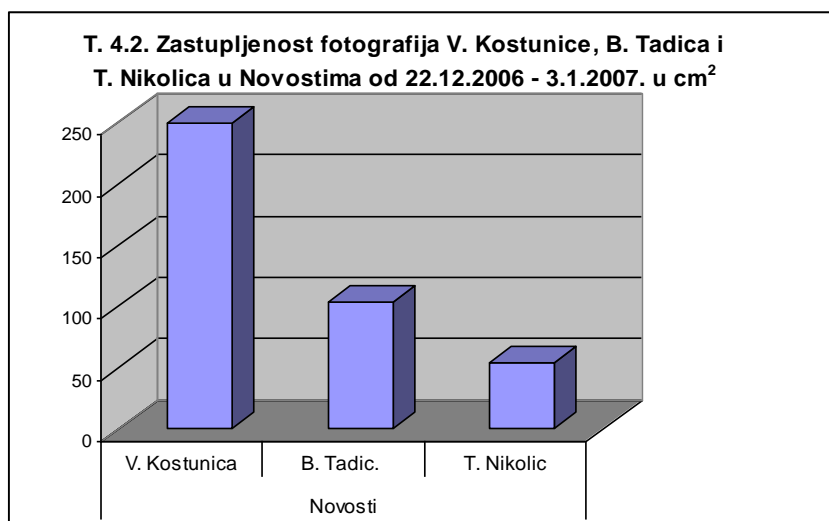
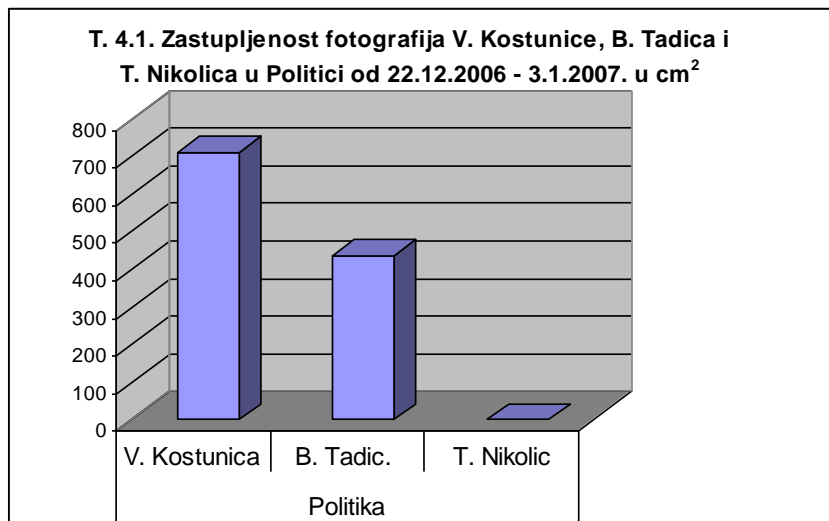
¹⁶ Srećko Mihailović, Parlamentarni izbori 2007, Beograd, 2007. str. 61-65.

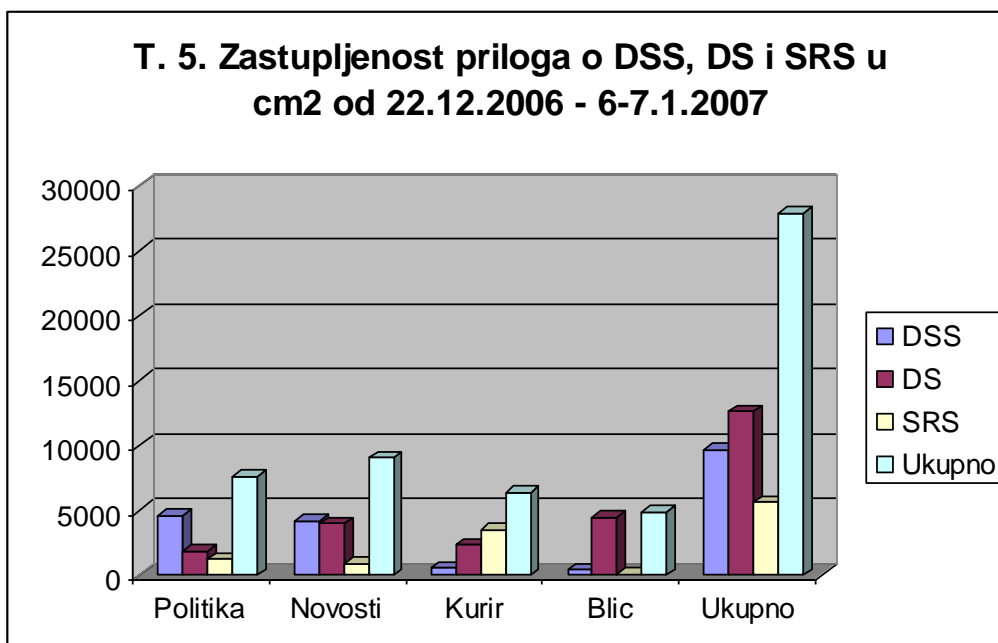
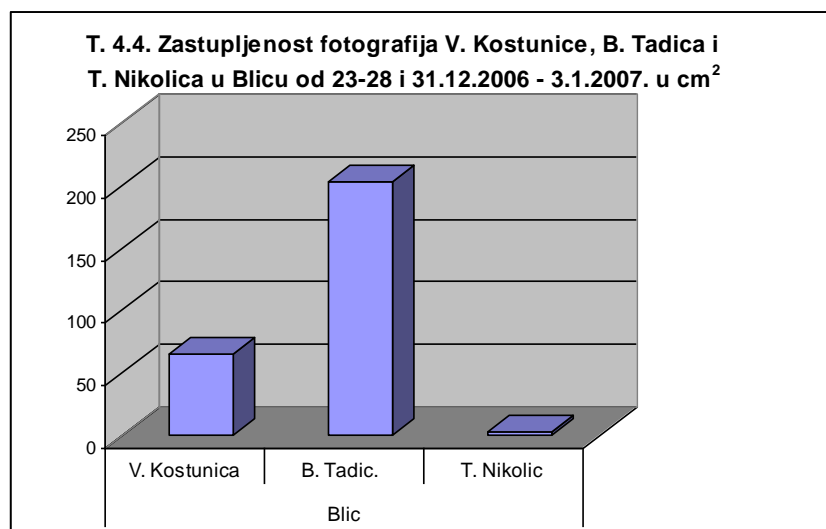
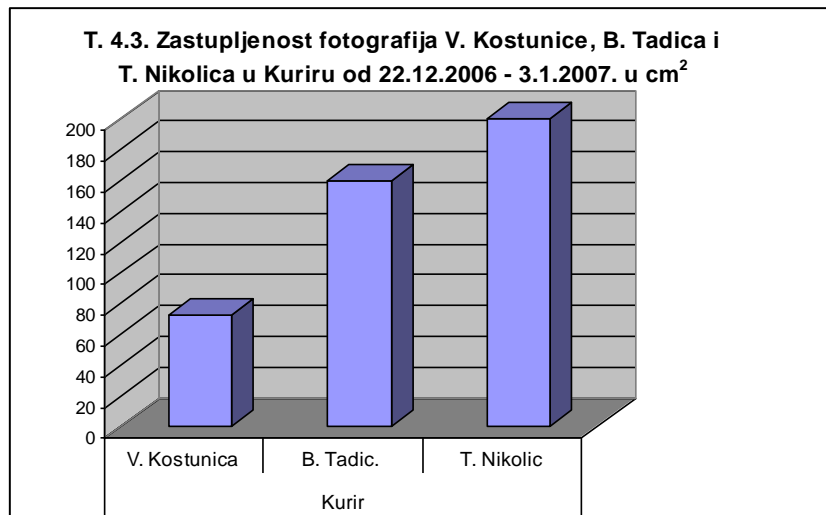
Grafički prikaz (koautora ove monografije), tabele na radio emisijama o pojavljivanju pojavljivanju stranaka.

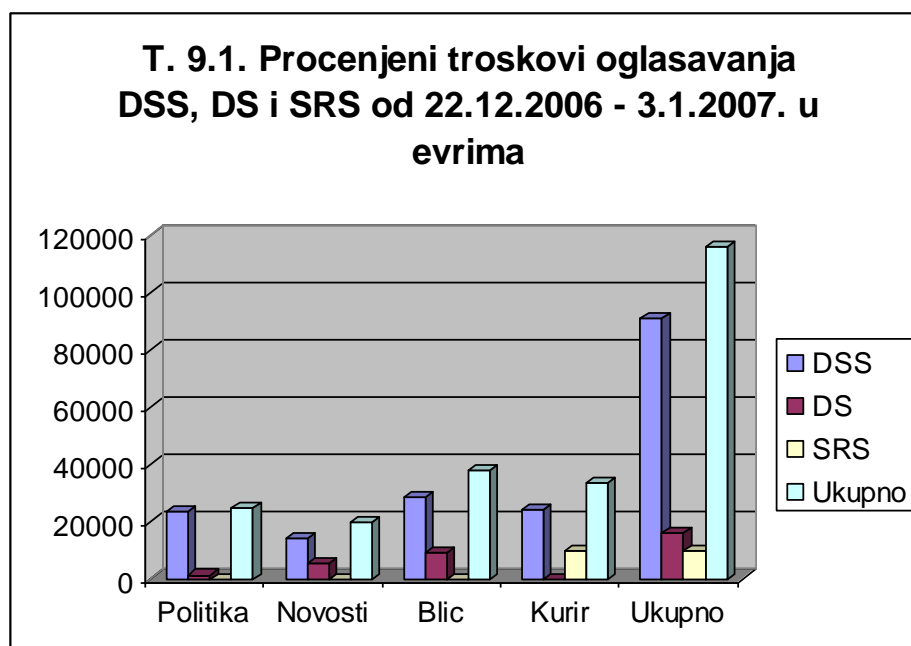
4. Zastupljenost političkih stranaka i partujskih vođa u dnevnoj štampi

Zastupljenost političkih stranaka i njihovih lidera tokom predizborne kampanje u 2006/2007. bila je veoma različito prisutna i u dnevnoj štampi, a što se može videti po osnovu nekoliko indikatora odn. rezultata istraživanja predizborne kampanje.

	Politika	Novosti	Kurir	Blic	Ukupno
DSS	4562	4188	562	383	9695
DS	1808	3968	2316	4486	12578
SRS	1229	870	3475	30	5604
Ukupno	7599	9026	6353	4899	27877

	DSS	DS	SRS	Ukupno
Politika	23546	1285	0	24831
Novosti	14335	5244	0	19579
Blic	28662	9182	0	37844
Kurir	24169	0	9559	33728
Ukupno	90712	15711	9559	115982

Ovih nekoliko medijskih primera u Srbiji, nam pokazuju na nedvosmislen način da izbori, izborna kampanja i mediji, imaju veliki značaj za subjekte političkog procese, pri čemu imamo u vidu pre svega političke stranke i njihove lidere. Osnovni razlog je ostvarivanje uticaja političkih stranaka na javno mnjenje i njihovu društvenu i političku svest i društveno i političko ponašanje a preko medija. Zbog toga i ne čudi “otimanje” i “ostvarivanje” uticaja političkih stranaka na medije i njihove sadržaje, a posebno u vreme predizborne kampanje, kada su prisutne i mnoge dozvoljene i nedozvoljene metode i sredstva. Ulog je očigledno veliki a “rulet” ne može da primi sve kuglice.

III REZULTATI ISTRAŽIVANJA O POBEDNICIMA NA IZBORIMA 2011/2012

1. Poverenje birača u domaće političare

Koји domaci političar po vama ima najveće poverenje građana Srbije				
	Frekvencija	Procenat	Valid Procenat	Kumulativni Procenat
Aleksandar Vucic	13	4.9	4.9	4.9
Bojan Pajtic	4	1.5	1.5	6.4
Boris Tadic	26	9.8	9.8	16.3
Branko Jocic	2	.8	.8	17.0
Vojislav Kostunica	9	3.4	3.4	20.5
Vojislav Seselj	21	8.0	8.0	28.4
Goran Trivan	2	.8	.8	29.2
Dragan Đilas	15	5.7	5.7	34.8
Dragan Markovic Palma	4	1.5	1.5	36.4
Dragan Todorovic	2	.8	.8	37.1
Ivica Dacic	6	2.3	2.3	39.4
Istvan Pastor	2	.8	.8	40.2
Jelena Trivan	2	.8	.8	40.9
Rasim Ljajic	10	3.8	3.8	44.7
Slavica Đukic Dejanovic	2	.8	.8	45.5
Milutin Mrkonjic	1	.4	.4	45.8
Natasa Jovanovic	1	.4	.4	46.2
Nenad Canak	3	1.1	1.1	47.3
Tomislav Nikolic	27	10.2	10.2	57.6
Verica Barac	2	.8	.8	58.3
Vuk Jeremic	11	4.2	4.2	62.5
Nijedan	59	22.3	22.3	84.8
Borislav Stefanovic	2	.8	.8	85.6
Jovan Krkobabic	2	.8	.8	86.4
Aleksandar Martinovic	1	.4	.4	86.7
Bez odgovora	35	13.3	13.3	100.0
Total	264	100.0	100.0	

Od domaćih političara najveće poverenje građana Srbije u VII/VIII 2011.imali su:

Tomislav Nikolić 10.2%.

Dragan Đilas 5.7%.

Boris Tadić 9.8%.

Aleksandar Vučić 4.9%.

Vojislav Šešelj 8%.

Svi drugi domaći političari su ispod 4.9%. Neopredeljeno biračko telo 35,6% (nijedan i bez odgovora).

2. Partijsko članstvo- nečlanstvo birača u Srbiji

Da li ste član neke političke stranke					
		Frekvencija	Procenat	Valid Procenat	Kumulativni Procenat
	DS	14	5.3	5.3	5.3
	DSS	6	2.3	2.3	7.6
	SPS	5	1.9	1.9	9.5
	SRS	16	6.1	6.1	15.5
	SNS	21	8.0	8.0	23.5
	LDP	1	.4	.4	23.9
	G17+ / Ujedinjeni Regioni Srbije	1	.4	.4	24.2
	PUPS	2	.8	.8	25.0
	Jedinstvena Srbija	1	.4	.4	25.4
	Nijedna	173	65.5	65.5	90.9
	SDV	1	.4	.4	91.3
	LSV	2	.8	.8	92.0
	Bez odgovora	20	7.6	7.6	99.6
	SVM	1	.4	.4	100.0
	Total	264	100.0	100.0	

Iz tabele se uočava da je stranački neaktivno 73.1% ispitanika (odgovor pod: nijedna i b.o.) a 26.9% aktivno, pri čemu SNS ima 8%, SRS 6.1%, DS 5.3%, DSS 2.3%, SPS 1.9%. Svi ostali su manji od 1%.

3. Za koju političku stranku bi glasali

Kad bi ovog meseca bili izbori za koju stranku bi glasali				
Osnovno pitanje	Frekvencija	Procenat	Valid Procenat	Kumulativni Procenat
DS	25	9.5	9.5	9.5
DSS	13	4.9	4.9	14.4
SPS	8	3.0	3.0	17.4
SRS	32	12.1	12.1	29.5
SNS	39	14.8	14.8	44.3
Nova Srbija	1	.4	.4	44.7
LDP	2	.8	.8	45.5
G17+ / Ujedinjeni Regioni Srbije	2	.8	.8	46.2
PUPS	7	2.7	2.7	48.9
Jedinstvena Srbija	2	.8	.8	49.6
Nijedna	97	36.7	36.7	86.4
LSDV	1	.4	.4	86.7
LSV	5	1.9	1.9	88.6
Bez odgovora	29	11.0	11.0	99.6
SVM	1	.4	.4	100.0
Total	264	100.0	100.0	

Na pitanje: Kad bi ovog meseca bili izbori za koju stranku bi glasali: za SNS bi glasalo 14.8% biračkog tela, SRS 12.1%, DS 9.5%. Ispod cenzusa bile bi političke stranke: DSS 4.9%, SPS 3%, PUPS 2.7%, LSV 1.9%, i ostali. Ne bi glasali ni za jednu stranku 36.7% biračkog tela i b.o. 11% ili zbirno 47.7%. Na osnovu ovih indikatora, nesporan je zaključak, da nijedna stranka u julu i septembru 2011. ne bi mogla samostalno da osvoji vlast, već bi ista bila sastavljena od većeg broja koalicionih stranaka (u većem broju nego na prošlim izborima). Imamo utisak, ukoliko ne dođe do određenih kritičnih događaja do izbora, da je sličan odnos snaga moguće očekivati i prilikom predstojećih izbora.

4. Za koju političku stranku bi birači glasali na parlamentarnim izborima

	Frekvencija	Procenat	Valid Procenat	Kumulativni Procenat
DS	24	9.1	9.1	9.1
DSS	9	3.4	3.4	12.5
SPS	8	3.0	3.0	15.5
SRS	31	11.7	11.7	27.3
SNS	37	14.0	14.0	41.3
Nova Srbija	1	.4	.4	41.7
LDP	3	1.1	1.1	42.8
G17+ / Ujedinjeni Region Srbije	1	.4	.4	43.2
PUPS	7	2.7	2.7	45.8
Jedinstvena Srbija	3	1.1	1.1	47.0
Nijedna	96	36.4	36.4	83.3
LSDV	2	.8	.8	84.1
LSV	4	1.5	1.5	85.6
Bez odgovora	37	14.0	14.0	99.6
SVM	1	.4	.4	100.0
Total	264	100.0	100.0	

U parlament bi ušle sledeće stranke: SNS 14.0 %, SRS 11.7 %, DS 9.1%.

Ispod cenzusa bile bi političke stranke: DSS 3.4%, SPS 3%, PUPS 2.7%, LSV 1.5%, LDP 1.1%, Jedinstvena Srbija 1.1%, i ostali.

Ne bi glasali ni za jednu stranku 36.4% biračkog tela i b.o.14% ili UKUPNO 50.4 % BIRAČA NE BI GLASALO.

5. Tabelarni prikaz odgovora ispitanika - osnovno i kontrolno pitanja iskazan u procentima (%).

	Kad bi ovog meseca bili izbori za koju stranku bi glasali u %	Ako bi parlamentarni izbori bili za 30 dana za koju stranku bi glasali u %	Odstupanja u % (1-2)
1) DS	9.5	9.1	0.4
2) DSS	4.9	3.4	1.5
3) SPS	3.0	3.0	0
4) SRS	12.1	11.7	0.4
5) SNS	14.8	14.0	0.8
6) Nova Srbija	.4	.4	0
7) LDP	.8	1.1	-0.3
8) G17+ / Ujedinjeni Regioni Srbije	.8	.4	0.4
9) PUPS	2.7	2.7	0
10) Jedinstvena Srbija	.8	1.1	-0.3
11) Nijedna	36.7	36.4	0.3
12) LSDV	.4	.8	-0.4
13) LSV	1.9	1.5	0.4
14) Bez odgovora	11.0	14.0	-3
15) SVM	.4	.4	0
Total	100.0	100.0	

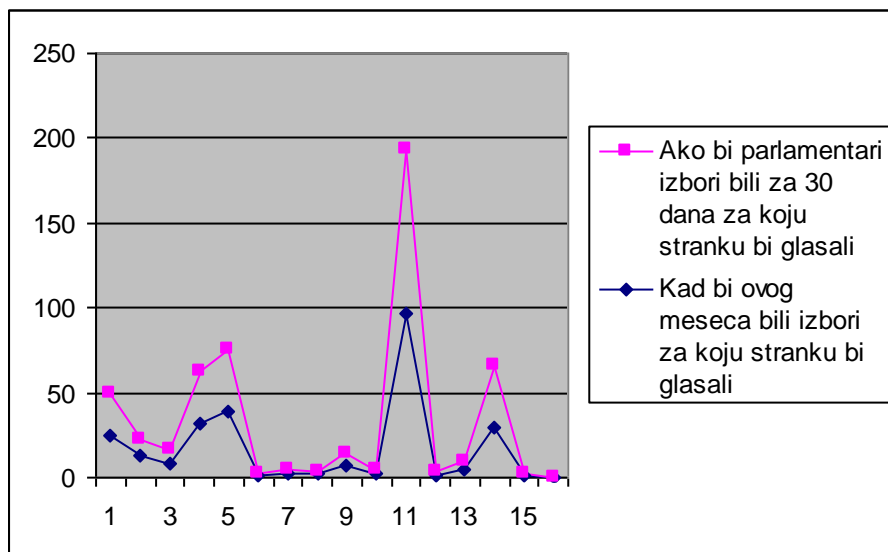
Preko 1% odstupanja su izražena samo kod DSS, a kod ostalih stranaka u daleko manjem obimu, što ukazuje da nema bitne razlike kod odgovora na ova dva pitanja, od kojih je jedno u funkciji osnovnog a drugo u funkciji kontrolnog pitanja.

6. Tabelarni prikaz odgovora ispitanika kod osnovnog i kontrolnog pitanja po osnovu frekvencija

	Kad bi ovog meseca bili izbori za koju stranku bi glasali Frekvencije	Ako bi parlamentari izbori bili za 30 dana za koju stranku bi glasali Frekvencije	Odstupanja u frekvencijama (1 - 2)
1) DS	25	24	1
2) DSS	13	9	4
3) SPS	8	8	0
4) SRS	32	31	1
5) SNS	39	37	2
6) Nova Srbija	1	1	0
7) LDP	2	3	1
8) G17+ / Ujedinjeni Regioni Srbije	2	1	1
9) PUPS	7	7	0
10) Jedinствена Srbija	2	3	1
11) Nijedna	97	96	1
12) LSDV	1	2	1
13) LSV	5	4	1
14) Bez odgovora	29	37	8
15) SVM	1	1	0
Total	100.0	100.0	100.0

Objašnjenje je identično kao u prethodnoj tabeli.

7. Grafički prikaz odstupanja osnovnog i kontrolnog pitanja po osnovu frekvencija birača.

8. Za koga su birači glasali na prošlim parlamentarnim izborima

Na prošlim parlamentarnim izborima za koju ste politicku stranku glasali					
		Frekvencija	Procenat	Valid Procenat	Kumulativni Procenat
	DS	66	25.0	25.0	25.0
	DSS	18	6.8	6.8	31.8
	SPS	11	4.2	4.2	36.0
	SRS	45	17.0	17.0	53.0
	Jedinstvena Srbija	4	1.5	1.5	54.5
	Nova Srbija	1	.4	.4	54.9
	LDP	2	.8	.8	55.7
	G17+	1	.4	.4	56.1
	PUPS	2	.8	.8	56.8
	Nijedna	63	23.9	23.9	80.7
	LSDV	2	.8	.8	81.4
	LSV	1	.4	.4	81.8
	Bez odgovora	47	17.8	17.8	99.6
	SVM	1	.4	.4	100.0
	Total	264	100.0	100.0	

Na pitanje, za koju stranku ste glasali na prošlim parlamentarnim izborima 25% ispitanika je reklo da je glasalo za DS, za nijednu 23.9%, b.o. 17.8%, SRS 17%, DSS 6.8%, SPS 4.2%, i drugi.

9. Za koga su birači glasali na prošlim predsedničkim izborima

Na prošlim predsedničkim izborima za koga ste glasali					
		Frekvencija	Procenat	Valid Procenat	Kumulativni Procenat
	Borisa Tadic	86	32.6	32.6	32.6
	Tomislava Nikolica	67	25.4	25.4	58.0
	Ni za jednog	77	29.2	29.2	87.1
	Bez Odgovora	34	12.9	12.9	100.0
	Total	264	100.0	100.0	

Na prošlim predsedničkim izborima ispitanici su glasali za Borisa Tadic 32%, Tomislava Nikolica 25.4%, a neopredeljeno biračko telo 42%.

10. Zadovoljstvo sa političkom strankom za koju se glasalo na prošlim izborima

Da li ste zadovoljni dosadašnjim radom političke stranke za koju ste na prošlim izborima glasali					
		Frekvencija	Procenat	Valid Procenat	Kumulativni Procenat
	Da	57	21.6	21.6	21.6
	Ne	131	49.6	49.6	71.2
	Bez odgovora	76	28.8	28.8	100.0
	Total	264	100.0	100.0	

Iz tabele se uočava visok stepen nezadovoljstva dosadašnjim radom političke stranke za koju su ispitanici na prošlim izborima glasali, i to 49.6%.

11. Zadovoljstvo sa radom kandidata za Predsednika države za koga se glasalo na prošlim izborima

		Frekvencija	Procenat	Valid Procenat	Kumulativni Procenat
	Da	62	23.5	23.5	23.5
	Ne	131	49.6	49.6	73.1
	Bez odgovora	71	26.9	26.9	100.0
	Total	264	100.0	100.0	

Iz tabele se uočava takođe visok stepen nezadovoljstva dosadašnjim radom Predsednika države za koga su ispitanici glasali pre 3 godine na prošlim izborima.

12. Koga bi glasali za Predsednika države

	Frekvencija	Procenat	Kumulativni Procenat
Aleksandar Vucic	13	4.9	4.9
Boris Tadic	25	9.5	14.4
Branko Jovic	3	1.1	15.5
Vojislav Kostunica	10	3.8	19.3
Vojislav Seselj	24	9.1	28.4
Dragan Đilas	15	5.7	34.1
Dragan Markovic Palma	5	1.9	36.0
Dragan Todorovic	2	.8	36.7
Dragan Sutanovac	1	.4	37.1
Ivica Dacic	9	3.4	40.5
Istvan Pastor	2	.8	41.3
Jorgovanka Tabakovic	2	.8	42.0
Rasim Ljajic	5	1.9	43.9
Slavica Đukic Dejanovic	1	.4	44.3
Milutin Mrkonjic	1	.4	44.7
Nenad Canak	4	1.5	46.2
Tomislav Nikolic	27	10.2	56.4
Cedomir Jovanovic	1	.4	56.8
Nijedan	77	29.2	86.0
Bez odgovora	37	14.0	100.0
Total	264	100.0	

Najveći broj ispitanika glasao bi po ovom redosledu:

Tomislav Nikolic 10.2%,
 Boris Tadić 9.5%,
 Vojislav Šešelj 9.1%
 Dragan Đilas 5.7%,

Aleksandar Vučić 4.9%,
 Vojislav Koštunica 3.8%,
 Ivica Dačić 3.4%, i ostali.

13. Razlika birača prema predsedničkim kandidatima i poverenje prema domaćim političarima

Razlika u opredeljenju ispitanika u odnosu na predsedničke izbore i stepen poverenja u domaće političare	Ako bi predsednicki izbori bili za 30 dana za koga bi glasali u %	Koji domaći političar po Vama ima najveće poverenje građana Srbije u %	(1-2)
Tomislav Nikolić	10.2	10.2	0
Boris Tadić	9.5	9.8	-0.3
Vojislav Šešelj	9.1	8	1.1
Dragan Đilas	5.7	5.7	0
Aleksandar Vučić	4.9	4.9	0
Vojislav Koštunica	3.8	3.4	0.4
Ivica Dačić	3.4	2.3	1.1
Dragan Markovic Palma	1.9	1.5	0.4
Rasim Ljajić	1.9	3.8	-1.9
Nenad Čanak	1.5	1.1	0.4
Dragan Todorovic	0.8	0.8	0
Ištvan Paštor	0.8	0.8	0
Nijedan	29.2	22.3	6.9.
Bez odgovora	14		

Iz datih podataka uočava se da postoji neznatna razlika između ova dva pitanja, od kojih je jedno osnovno, a drugo kontrolno. a što je bitan indikator za predstojeći izborni proces i vođenje predizborne kampanje. Ukoliko bi iste analizirali po osnovu teritorijalne, stranačke pripadnosti, i po drugim kriterijumima došli bi smo do veoma pouzdanih pokazatelja, a što je moguće uraditi samo po posebnim zahtevima političkih stranaka ili drugih lica, jer to zasigurno ima svoju cenu, a iziskuje i ne malo vreme na takvim poslovima. Ali, samo sa naučnim pristupom, od strane posebno obučениh kadrova, u predstojećoj kampanji moguće je planiranje i predviđanje aktivnosti, ponašanja političkih stranaka i njihovih lidera, i suprostavljanje istim na valjan način odn. krajnji CILJ POBEDITI NA IZBORIMA. Problem je što sve stranke rade po uobičajenim modelima, što je veoma pogrešno, a krajnje, OČEKIVANE efekte videćemo posle izbora.

IV REZULTATI ISTRAZIVANJA O MEDIJIMA, POVERENJU U POLITIČKE STRANKE, DRŽAVNE ORGANE, CRKVU, SIROMAŠTVU, NEZAPOSLENOSTI, STRAHOVIMA

1. Sociodemografska obeležja ispitanika

Mesec unosnja podataka				
	Frekvencija	Procenat	Valid Procenat	Kumulativni Procenat
VII 2011	123	46.6	46.6	46.6
VIII 2011	141	53.4	53.4	53.4
Total	264	100.0	100.0	100.0

Kao što se vidi iz tabele, od 20.07.2011. do 30.07.2011. ispitano je 46.6% ispitanika, a od 01.08.2011. do 25.08.2011. 53.4% ispitanika.

Pol				
	Frekvencija	Procenat	Valid Procenat	Kumulativni Procenat
Muski	140	53.0	53.0	53.0
Zenski	124	47.0	47.0	100.0
Total	264	100.0	100.0	

Prema polnoj strukturi ispitanici muškog pola zastupljeni su sa 53% a žene sa 47%.

Godine starosti				
	Frekvencija	Procenat	Valid Procenat	Kumulativni Procenat
Od 18 do 25	34	12.9	12.9	12.9
Od 26 do 30	29	11.0	11.0	23.9
Od 31 do 40	63	23.9	23.9	47.7
Od 41 do 50	61	23.1	23.1	70.8
Od 51 do 60	59	22.3	22.3	93.2
Od 61 do 70	13	4.9	4.9	98.1
Preko 70	4	1.5	1.5	99.6
Bez odgovora	1	.4	.4	.4
Total	264	100.0	100.0	100.0

Prema godinama starosti, od 18. do 30. godina starosti zastupljeno je 23.9% ispitanika, od 31. do 60. godina 69.3% ispitanika (s tim što je veoma značajno istaći da 3.grupe u ovom rasponu su zastupljene sa 22% odn. 23% a što je bitan činilac obzirom na sam predmet istraživanja), od 61. do 70. godina starosti zastupljeno je 4.9% ispitanika, a bez odgovora bio je samo 1. ispitanik odn. 0.4%.

Mesto boravka				
	Frekvencija	Procenat	Valid Procenat	Kumulativni Procenat
Grad	158	59.8	59.8	59.8
Prigradsko naselje	28	10.6	10.6	70.5
Opština	34	12.9	12.9	83.3
Selo	44	16.7	16.7	100.0
Total	264	100.0	100.0	

Prema mestu boravka, najviše ispitanika zastupljeno je iz gradova i opština 72.7%%, sela i prigradskih naselja 27.3%.

2. Stavovi građana o dnevnoj štampi, TV i Radio stanicama

U ovom delu prezentovani su stavovi građana Srbije vezani za sadržaje u medijima odn. dnevnu štampu, TV i radio stanice, po osnovu više varijabli. Detaljnija analiza je moguća uz poseban zahtev i dogovor sa autorima ove monografije.

Prvi segment odnosi se na stepen zastupljenosti pojedinih dnevnih listova kod ispitanika, u analiziranom periodu. Tabela koja sledi na jasan i nesumnjiv način nam ukazuje koji se dnevni listovi najviše- najmanje čitaju.

Koji dnevni list najviše citate				
	Frekvencija	Procenat	Valid Procenat	Kumulativni Procenat
Politika	32	12.1	12.1	12.1
Novosti	41	15.5	15.5	27.7
Blic	68	25.8	25.8	53.4
Pravda	6	2.3	2.3	55.7
Kurir	37	14.0	14.0	69.7
Press	18	6.8	6.8	76.5
Alo	11	4.2	4.2	80.7
Nijedne	1	.4	.4	81.1
Zurnal	8	3.0	3.0	84.1
24 Sata	3	1.1	1.1	85.2
Zrenjanin	1	.4	.4	85.6
Mađarso	1	.4	.4	86.0
Danas	1	.4	.4	86.4
Bez odgovora	35	13.3	13.3	99.6
Dnevnik	1	.4	.4	100.0
Total	264	100.0	100.0	

Iz navedene tabele očigledno je da od dnevne štampe ispitanici od dnevne štampe najviše čitaju Blic 25.8%, Novosti sa 15,5%, Kurir 14%, bez odgovora 13.3%, Politika 12.1%, Press 6.8%, Alo sa 4.2%, Žurnal 3%, Pravda 2.3%, i drugi.

Koji TV kanal najviše gledate				
	Frekvencija	Procenat	Valid Procenat	Kumulativni Procenat
RTS 1	57	21.6	21.6	21.6

RTS 2	2	.8	.8	22.3
Pink	24	9.1	9.1	31.4
B 92	43	16.3	16.3	47.7
Studio B	5	1.9	1.9	49.6
Prva	84	31.8	31.8	81.4
Avala	3	1.1	1.1	82.6
Art	1	.4	.4	83.0
Kopernikus	3	1.1	1.1	84.1
BN	1	.4	.4	84.5
OBN	1	.4	.4	84.8
Fox Life	3	1.1	1.1	86.0
SportKlub	4	1.5	1.5	87.5
Bez odgovora	25	9.5	9.5	97.0
Arena Sport	1	.4	.4	97.3
Animal Planet	3	1.1	1.1	98.5
RTL	2	.8	.8	99.2
History	1	.4	.4	99.6
VH1	1	.4	.4	100.0
Total	264	100.0	100.0	

Najviše je prisutna zastupljenost gledanosti TV-a kod televizijskih stanica: Prva sa 31.8%, RTS 21.6%, B 92 16.3%, Pinka 9.1%, i drugi TV stanice sa manje od 1.1%. Bez odgovora bilo je 9.5% ispitanika. Potom slede podaci po stratumima, iz koji se uočava takođe raznovrsna zastupljenost gledanosti TV stanica.

Koju radio stanicu najviše slusate				
	Frekvencija	Procenat	Valid Procenat	Kumulativni Procenat
BG 1	21	8.0	8.0	8.0
BG 2	1	.4	.4	8.3
B 92	26	9.8	9.8	18.2
Merak	4	1.5	1.5	19.7
Radio 103	4	1.5	1.5	21.2
Radio AS	43	16.3	16.3	37.5
Bijeljina	7	2.7	2.7	40.2

Radio Balkan	7	2.7	2.7	42.8
Roadstar	4	1.5	1.5	44.3
Max Radio	3	1.1	1.1	45.5
MFM Radio	4	1.5	1.5	47.0
Radio S	19	7.2	7.2	54.2
Bez odgovora	92	34.8	34.8	89.0
TDT Radio	1	.4	.4	89.4
Radio JAT	1	.4	.4	89.8
Radio Mileva	1	.4	.4	90.2
TOP FM	2	.8	.8	90.9
Naxi Radio	5	1.9	1.9	92.8
TDI Radio	8	3.0	3.0	95.8
Radio Fantasy	1	.4	.4	96.2
KontaktPlus Radio	2	.8	.8	97.0
Radio 31	1	.4	.4	97.3
Santos	1	.4	.4	97.7
Slobodna Evropa	1	.4	.4	98.1
Radio 202	1	.4	.4	98.5
Nostalgija	1	.4	.4	98.9
Pink	1	.4	.4	99.2
Radio Zrenjanin	1	.4	.4	99.6
Signal Radio	1	.4	.4	100.0
Total	264	100.0	100.0	

Od mnogih radio stanica najslušanija je Radio AS sa 16.3%, B 92 sa 9.8%, Radio BG 1 sa 8%, Radio S 7.2%, TDI Radio 3%, i drugi ispod 3%. Neizjašnjenih ispitanika bilo je 34.8%, što je daleko veći broj nego kod izjašnjavanja u vezi sa gledanošću TV stanica.

Koje sadržaje pratite svakodnevno i najpoznatije kod dnevne stampe				
	Frekvencija	Procenat	Valid Procenat	Kumulativni Procenat
Sadržaji o društvu, politici, ekonomiji, socijalu, kriminalu, političkim strankama, sportu	162	61.4	61.4	61.4
Sadržaji o vašoj opštini, gradu	13	4.9	4.9	66.3
Sadržaji o aktivnostima društvenih organa	3	1.1	1.1	67.4

Sadržaji o političkim strankama	6	2.3	2.3	69.7
Sadržaji o narkomaniji, korupciji	24	9.1	9.1	78.8
Sadržaji o estradnim zvezdama	3	1.1	1.1	79.9
Sadržaji o tracevima	12	4.5	4.5	84.5
Bez odgovora	41	15.5	15.5	100.0
Total	264	100.0	100.0	

Od sadržaja koji se svakodnevno i najpazljivije prate kod dnevne stampe najviše su zastupljeni sadržaji o društvu, politici, ekonomiji, socijalu, kriminalu, političkim strankama, sportu sa 61.4%, slede sadržaji o narkomaniji, 9.1% i ostali sa manje od 5%. Bez odgovora je bilo 15.5% ispitanika. Za detaljniju analizu po stratumima, takođe je neophodan poseban zahtev i dogovor sa autorima.

Sadržaji o političkim strankama prate se samo sa 2.3%, što je veoma značajan indikator za predstojeću izbornu kampanju.

Ko je odgovoran što niste kvalitetnije informisani u domaćim medijima o događanjima u vezi sa problemima u Srbiji i van Srbije				
	Frekvencija	Procenat	Valid Procenat	Kumulativni Procenat
SAD, EU	18	6.8	6.8	6.8
Rusija	3	1.1	1.1	8.0
Politička oligarhija - moćnici na vlasti	118	44.7	44.7	52.7
Vlasnici i rukovodeća struktura u medijima	66	25.0	25.0	77.7
Novinari	24	9.1	9.1	86.7
Bez odgovora	35	13.3	13.3	100.0
Total	264	100.0	100.0	

Na pitanje: Ko je odgovoran što niste kvalitetnije informisani u domaćim medijima o događanjima u vezi sa problemima u Srbiji i van Srbije; najviše ispitanika je istaklo da su najodgovorniji- politička oligarhija - moćnici na vlasti sa 44.7%, vlasnici i rukovodeća struktura u medijima 25%, novinari sa 9.1%, i ostali. Ili, drugim rečima, 69.7% ispitanika smatra da je politička oligarhija - moćnici na vlasti i vlasnici i rukovodeća struktura u medijima odgovorna što građani nisu kvalitetnije informisani. Ovi indikatori na nesumnjiv način ukazuje da postoji veliko nepoverenje građana prema informisanju u domaćim medijima, a što se može povezati i sa sledećim pitanjem i odgovorima.

Da li verujete priložima, obaveštenjima iz dnevne stampe				
	Frekvencija	Procenat	Valid Procenat	Kumulativni Procenat
Da	64	24.2	24.2	24.2
Ne	150	56.8	56.8	81.1
Bez odgovora	50	18.9	18.9	100.0
Total	264	100.0	100.0	

Na pitanje: Da li verujete priložima, obaveštenjima iz dnevne stampe, 56.8% je odgovorilo da ne veruje, a samo 24.2% da veruje, pri čemu je 18.9% ispitanika bilo b.o. Ovo pitanje kad se poveže sa prethodnim pitanjem i dobijenim odgovorima potvrđuje naš zaključak da postoji veliko nepoverenje građana prema informisanju u domaćim medijima.

Da li verujete informacijama, obaveštenjima sa TV stanica				
	Frekvencija	Procenat	Valid Procenat	Kumulativni Procenat
Da	73	27.7	27.7	27.7
Ne	139	52.7	52.7	80.3
Bez odgovora	52	19.7	19.7	100.0
Total	264	100.0	100.0	

Na pitanje: Da li verujete priložima, obaveštenjima sa TV stanica, 57.7% je odgovorilo da ne veruje, a samo 27.7% da veruje, pri čemu je 19.7% ispitanika bilo b.o. Ovo pitanje kad se poveže sa prethodnim pitanjima i dobijenim odgovorima, takođe potvrđuje naš zaključak u vezi ove grupe pitanja..

Da li verujete informacijama, obaveštenjima sa radio stanica				
	Frekvencija	Procenat	Valid Procenat	Kumulativni Procenat
Da	64	24.2	24.2	24.2
Ne	116	43.9	43.9	68.2
Bez odgovora	84	31.8	31.8	100.0
Total	264	100.0	100.0	

Na pitanje: Da li verujete informacijama, obaveštenjima sa Radio stanica, 43.9% je odgovorilo da ne veruje, 24.2% da veruje, pri čemu je 31.8% ispitanika bilo b.o.

Detaljnije rezultate za celu populaciju moguće je pribaviti od autora pod posebnim uslovima.

3. Stavovi građana o poverenju u političke stranke i političare u vezi sa događajima na Kosovu i Metohiju tokom VII/VIII 2011.

3.1. Pad i porast poverenja u političke stranke u julu i avgustu 2011. u vezi sa događajima na KiM

Tabela: Kad bi ovog meseca bili izbori za koju stranku bi glasali

	20/24VII 2011 u %	25VII/25 VIII 2011 u %	PAD I PORAST POVERENJA 25VII/25 VIII 2011 ISKAZAN U %	INDEKS PADA I PORASTA POVERENJA (2/1)
DS	13.8	9.5	-4.3	69
DSS	3.8	6.5	+2.7	171
SPS	1.3	3.0	+1.7	230
SRS	8.8	11.4	+2.6	129
SNS	11.3	11.4	+0.3	101
LDP	1.3	1.0	-0.3	77
G 17 Ujedinjeni regioni Srbije	2.5	1.0	-1.5	40
PUPS		3.5		350
Jedinstvena Srbija	1.3	0.5	-0.8	38
LSDV		0.5		50
LSV		2.5		250
SVM		0.5		50
Nijedna	40.0	36.3	-3.7	90
Bez odgovora	16.3	11.9	-4.4	73

Navedeni podaci iz tebele nam pokazuju:

- a) Da su izbori održani od 20/24VII 2011. za neku političku stranku glasalo bi 43.7% biračkog tela. Istovremeno, ni za jednu političku stranku ne bi glasalo 40% biračkog tela, a 16.3% je bez odgovora, a što znači da je ukupno 56.3% biračkog tela neopredeljeno za bilo koju političku stranku. To nam ukazuje na veoma mali stepen poverenja biračkog tela- javnog mnjenja u navedene političke stranke.

b)

U ovom periodu, birači bi najveći procenat glasova dali DS (13,8%), SNS (11.3%), SRS 8.8%, i ostalim strankama ispod 4%. Očigledno je, da bi samo 2 stranke imale više od 10%

biračkog tela koje bi glasalo za njih. SRS se nalazi na 3. mestu sa 8.8%, što nije velika razlika između SNS i SRS. Sve druge političke stranke imale bi manje od 4% glasova.

b) Da su izbori održani od 25VII/25 VIII 2011. za neku političku stranku glasalo bi 47.9% biračkog tela (što je povećanje biračkog tela za oko 10% u odnosu na stanje pre 25.07.2011.).

Istovremeno, ni za jednu političku stranku ne bi glasalo 36.3% biračkog tela (što je pad biračkog tela za oko 10% u odnosu na period pre 25.07.2011.) a 11.9% a biračkog tela bilo bi bez izjašnjenja, a što sve ukupno iznosi 48.2%.

Iz ovih podataka može se izvesti generalni zaključak, da je povećan interes biračkog tela, imajući u vidu događanja na KiM, i da je to u bitnoj meri uticalo i na njihov odnos prema političkim strankama i političarima. Naime, od 25VII/25 VIII, uočava se, da je najveći porast poverenja (iskazan preko indeksa) prisutan kod: PUPS (350), LSV (250), SPS (230), DSS (171), SRS (129), SNS (101), a pad poverenja iskazan kod LDP (77), DS (69), G 17 (40), Jedinstvene Srbije (38) i sl.

3.2. Pad i porast poverenja u domaće političare u julu i avgustu 2011. na političkoj sceni Srbije u vezi sa KiM

Tabela: Koji domaci politicar po vama ima najveće poverenje građana Srbije

	20/24 VII 2011 u %	25VII/25 VIII 2011 u %	2/1 RAZLIKA u %	INDEKS PADA I PORASTA POVERENJA (2/1)
Aleksandar Vučić	5.0	5.0	0	100
Boris Pajtić	5.0	2.0	-3.0	40
Boris Tadić	11.3	8.5	-2.8	71
Vojislav Kostunica	2.5	4.0	+1.5	160
Vojislav Šešelj	7.5	4.0	-3.5	53
Dragan Đilas	5.0	5.5	+0.5	110
Dragan Marković Palma	1.3	0.5	-0.8	38
Ivica Dačić	1.3	3.0	+1.7	230
Rasim Ljajić	2.5	3.0	+0.5	120
Slavica Đukić Dejanović	1.3	1.0	-0.3	77
Tomislav Nikolić	3.8	7.5	+3.7	197
Verica Barać	1.3	0.5	-0.8	38
Vuk Jeremić	1.3	4.5	+3.2	350
Borislav Stefanović	1.3	1.0	-0.3	77
Branko Jocić		1.0		
Goran Trivan		0.5		
Dragan Todorović		1.0		

Istvan Pastor		1.0		
Jelana Trivan		1.0		
Milutin Mrkonjić		0.5		
Nenad Čanak		1.5		
Jovan Krkobabić		1.0		
Nijedan	25.0	23.9	-1.1	95
Bez odgovora	25.0	15.4	-9.6	61

Navedeni podaci nam pokazuju:

a) Od domaćih političara najveće poverenje građana Srbije od 20. do 24. VII 2011. imali su: Boris Tadić sa 11.3% biračkog tela, sledi Vojislav Šešelj sa 7.5%, Aleksandar Vučić, Dragan Đilas i Boris Pajtić sa po 5% biračkog tela, Tomislav Nikolić sa 3.8%, Vojislav Koštunica i Rasim Ljajić sa 2.5%, Ivica Dačić, Dragan Marković Palma, Slavica Đukić Dejanović, Verica Barać, Vuk Jeremić, Borislav Stefanović sa po 1.3%.

b) Takođe, iz tabele se uočava, ali od 20.07.2011. do 20.08.2011. ZNAČAJNO PROMENJENA POZICIONIRANOST- PORAST I PAD POVERENJA, tako da od domaćih političara najveće poverenje građana Srbije imali su: Boris Tadić sa 8.5% biračkog tela, sledi Tomislav Nikolić sa 7.5%, Dragan Đilas sa 5.5%, Aleksandar Vučić sa 5%, Vuk Jeremić 4.5%, Vojislav Šešelj i Vojislav Koštunica sa po 4%, Ivica Dačić i Rasim Ljajić sa po 3%, Boris Pajtić sa 2%, i ostali do 1%.

c) Nesporno je, da je do značajnog pomeranja pozicioniranosti domaćih političara došlo zbog i u vezi događanja na Kosovu i Metohiji, posle 25.07.2011. Pomeranje iskazano u indeksima pokazuje najveći porast kod Vuka Jeremića (350), Ivica Dačića (230), Tomislava Nikolića (197), Vojislava Koštunice (160), Rasima Ljajića (120), Dragana Đilasa (110).....Pad poverenja iskazan u indeksima najviše je izražen kod: Slavice Đukić Dejanović i Borislava Stefanovića (77), Borisa Tadića (71), Vojislava Šešelja (53), Borisa Pajtića (40), Dragan Marković Palma (38).

3.3. Pad i porast poverenja u strane političare u julu i avgustu 2011. na političkoj sceni Srbije u vezi sa KiM

Koji strani političar ima najveće poverenje građana Srbije

	Frekvencija	Procenat	Valid Procenat	Kumulativni Procenat
Vladimir Putin	169	64.0	64.0	64.0
Barak Obama	3	1.1	1.1	65.2
Dmitrij Medvedev	19	7.2	7.2	72.3
Angela Merkel	2	.8	.8	73.1
Ban Ki Mun	2	.8	.8	73.9
Moamer Gadafi	2	.8	.8	74.6
Fidel Kastro	4	1.5	1.5	76.1
Ugo Cavez	1	.4	.4	76.5
Bez odgovora	62	23.5	23.5	100.0
Total	264	100.0	100.0	

U svim etapama ovog istraživanja Vladimir Putin Predsednik Vlade Rusije uživao je najveće poverenje kod građana Srbije, oko 64%. Oscilacije iskazane u procentima su neznatne. Potom sledi Dmitrij Medvedev sa 7.2% gde su oscilacije takođe neznatne. Na 3. mestu je Fidel Kastro sa 1.5%, a Barak Obama je na 4. mestu sa 1.1%.

4. Podržavanje- nepodržavanje politike državnih organa, političkih stranaka prema K i M.

Da li podrzavate stav Potpredsednika Vlade Srbije i Predsednika SPS o podeli Kosova između Albanije i Srbije				
	Frekvencija	Procenat	Valid Procenat	Kumulativni Procenat
Da	76	28.8	28.8	28.8
Ne	124	47.0	47.0	75.8
Bez odgovora	64	24.2	24.2	100.0
Total	264	100.0	100.0	

28.8% ispitanika podrzava stav Potpredsednika Vlade Srbije i Predsednika SPS o podeli Kosova između Albanije i Srbije, ne podrzava 47% ispitanika, pri čemu se 24.2% nije izjasnilo. Ili, iste odgovore možemo posmatrati i sa nekoliko još kriterijuma.

Da li podrzavate stav Potpredsednika Vlade Srbije i Predsednika SPS o podeli Kosova između Albanije i Srbije (po stratumima, na manjem uzorku ¹⁷)				
	Beograd u %	Vojvodina u %	KiM u %	Srbija u % na celom uzorku
Da			45.2	28.8
Ne	55	40	32.3	47.0
Bez odgovora				24.2
Total				100.0

Stav Potpredsednika Vlade Srbije i Predsednika SPS Ivice Dačića o podeli Kosova između Albanije i Srbije najviše podrzavaju građani KiM 45.2%(pri čemu se mora imati u vidu da su ispitanici sa KiM iz opština samo sa Severa KiM), s tim što je podrška daleko manja kod ispitanika iz Beograda i Vojvodine. S druge strane, posmatrajući po stratumima na manjem uzorku, evidentno je da su protiv podele Kosova između Albanije i Srbije najviše ispitanici iz Beograda 55%, Vojvodine sa 40%, sa KiM 32.3%, a na nivou cele Srbije na konačnom uzorku protiv podele je 47% ispitanika, s tim što je b.o. 24.2% ispitanika, što je veoma značajan pokazatelj. Detaljnije podatke, u navedenom smislu, i po drugim kriterijume, moguće je dobiti od autora samo po pod posebnim uslovima.

Ukršteni pokazatelji

¹⁷ Detaljniji podaci mogu se dobiti po posebnom zahtevu.

Podaci na manjem uzorku ukršteni sa godinama starosti		Da li podrzavate stav Potpredsednika Vlade Srbije i Predsednika SPS o podeli Kosova između Albanije i Srbije			Total
		Da	Ne	Bez odgovora	
Godine starosti	Od 18 do 25	14	8	3	25
	Od 26 do 30	6	10	7	23
	Od 31 do 40	12	25	13	50
	Od 41 do 50	15	20	13	48
	Od 51 do 60	14	19	7	40
	Od 61 do 70	3	7	2	12
	Preko 70	1	0	1	2
	Bez odgovora	0	1	0	1

Od 18. do 25; podelu podržava 56%; ne podržava 32%, i neizjašnjeni 12%.

Od 26. do 30. godina podelu podržava 26%, ne podržava 43%, neizjašnjeni 30%.

Od 31. do 40. godina podelu podržava 24%, ne podržava 50%, neizjašnjeni 26%.

Od 41. do 50. godina podelu podržava 31%, ne podržava 42%, neizjašnjeni 27%.

Od 51. do 60. godina podelu podržava 35%, ne podržava 47.5%, neizjašnjeni 17.5%.

Od 61. do 70. godina podelu podržava 25%, ne podržava 58%, neizjašnjeni 16%.

Preko 70. godina podržava 50%, neizjašnjeni 50%.

Bez odogovora, ne podržava 100 %,

Iz navedenih pokazatelja, uočava se da je mnogo veći broj ispitanika koji ne podržavaju podelu, sem kod starosne grupe od 18. do 25. godina. Ukoliko bi se ovi podaci ukrstili sa varijablom opštinska pripadnost, onda bi mogli dobiti još jasniju tendenciju, a time i pokazatelj za stranke u kom pravcu svoju političku akciju usmeravati, ali o tome je moguće samo po posebnom zahtevu, ukoliko neki subjekt bude zainteresovan.

Podaci na manjem uzorku ukršteni sa ličnim mesečnim primanjima		Da li podrzavate stav Potpredsednika Vlade Srbije i Predsednika SPS o podeli Kosova između Albanije i Srbije	
		Da	Ne
Vasa licna mesecna primanja	Do 5000 din.	3	7
	Od 5001 do 10000 din.	5	3
	Od 10001 do 15000 din.	4	7
	Od 15001 do 20000 din.	0	7
	Od 20001 do 25000 din.	5	7
	Od 25001 do 30000 din.	10	8
	Od 30001 do 40000 din.	9	9
	Od 40001 do 50000 din.	7	12

Od 50001 do 60000 din.	5	9
Od 60001 do 70000 din.	6	3
Od 70001 do 100000 din.	4	3
Od 100001 do 150000 din.	7	13
Bez odgovora	0	2
	65	90

I ova tabela nam pokazuje, da podelu podržavaju i ne podržavaju sve grupe, ali da je za 1/3 veći broj ispitanika koji su protiv podele.

Podaci na manjem uzorku ukršteni sa članstvom u političkim strankama	Da li podrzavate stav Potpredsednika Vlade Srbije i Predsednika SPS o podeli Kosova između Albanije i Srbije	
	Da	Ne
Da li ste član neke političke stranke		
DS	4	4
DSS	1	4
SPS	1	1
SRS	0	9
SNS	2	11
LDP	1	0
G17+ / Ujedinjeni Regioni Srbije	0	0
PUPS	1	1
Jedinstvena Srbija	1	0
Nijedna	46	53
SDV	1	0
LSV	1	1
Bez odgovora	5	6
SVM	1	0
Total	65	90

Iz tabele se uočava da su najbrojniji ispitanici koji nisu članovi stranaka. Ali, od članova stranaka, podelu najviše podržavaju članovi DS (50% / 50%) i drugih stranaka u daleko

manjem obimu nego članovi stranaka koji ne podržavaju podelu. Pri tom su u nedavanju podrške najviše zastupljeni članovi SNS i SRS, a u ukupnom broju ispitanici koji nisu članovi nijedne stranke. Ukrštanja je moguće vršiti po raznim osnovama, ali samo pod posebnim uslovima.

Da li podrzavate stavove politickih stranaka na vlasti u Srbiji u vezi Kosova				
	Frekvencija	Procenat	Valid Procenat	Kumulativni Procenat
Da	48	18.2	18.2	18.2
Ne	140	53.0	53.0	71.2
Bez odgovora	76	28.8	28.8	100.0
Total	264	100.0	100.0	

Od svih ispitanika, 18.2% podržava stavove politickih stranaka na vlasti u Srbiji u vezi Kosova; s druge strane, 53% ne podržava, što je objektivna velika razlika. Neopredeljenih tj. b.o. se izjasnila 28.8% ispitanika.

Da li podrzavate stavove opozicionih politickih stranaka u Srbiji u vezi Kosova, koji su protiv zvanicne politike Srbije prema Kosovu				
	Frekvencija	Procenat	Valid Procenat	Kumulativni Procenat
Da	76	28.8	28.8	28.8
Ne	89	33.7	33.7	62.5
Bez odgovora	99	37.5	37.5	100.0
Total	264	100.0	100.0	

28.8% ispitanika podržava stavove opozicionih politickih stranaka u Srbiji u vezi Kosova, koji su protiv zvanicne politike Srbije prema Kosovu, ali 33.7% ne podržava, s tim što je b.o. 37.5% odn. u odnosu na prethodno pitanje imamo značajan porast neopredeljenih.

Da li je dogovor između Borka Stefanovica, vođe pregovaračkog tima iz Beograda, i Edite Tahiri, vođe pregovaračkog tima iz Pristine u funkciji priznanja nezavisnosti Kosova				
	Frekvencija	Procenat	Valid Procenat	Kumulativni Procenat
Da	85	32.2	32.2	32.2
Ne	65	24.6	24.6	56.8
Bez odgovora	114	43.2	43.2	100.0
Total	264	100.0	100.0	

32.2% ispitanika smatra da je dogovor između Borka Stefanovica, vođe pregovaračkog tima iz Beograda, i Edite Tahiri, vođe pregovaračkog tima iz Pristine u funkciji priznanja nezavisnosti Kosova, a 24.6% ne, a b.o. je 43.2%.

Da li su pregovori Srbije sa Kosovom protivustavan akt i u suprotnosti sa državnim i nacionalnim interesima Srbije				
	Frekvencija	Procenat	Valid Procenat	Kumulativni Procenat
Da	111	42.0	42.0	42.0
Ne	62	23.5	23.5	65.5
Bez odgovora	91	34.5	34.5	100.0
Total	264	100.0	100.0	

42% ispitanika smatra da su pregovori Srbije sa Kosovom protivustavan akt i u suprotnosti sa državnim i nacionalnim interesima Srbije, 23.5% ne smatra, a b.o. je 34.5% ispitanika.

Da li podržavate politiku Predsednika Srbije i Vlade Srbije u vezi Kosova				
	Frekvencija	Procenat	Valid Procenat	Kumulativni Procenat
Da	66	25.0	25.0	25.0
Ne	122	46.2	46.2	71.2
Bez odgovora	76	28.8	28.8	100.0
Total	264	100.0	100.0	

25% ispitanika podržava politiku Predsednika Srbije i Vlade Srbije u vezi Kosova, 46.2% ne podržava a b.o. je 28.8%.

5. Podržavanje- nepodržavanje politike Vlade sa aspekta regionalnog, ekonomskog, socijalnog razvoja, odnos prema Vojsci, MUP-u.

Da li podrzavate regionalnu politiku koju vodi Vlada u odnosu na regionalni razvoj				
	Frekvencija	Procenat	Valid Procenat	Kumulativni Procenat
Da	38	14.4	14.4	14.4
Ne	166	62.9	62.9	77.3
Bez odgovora	60	22.7	22.7	100.0
Total	264	100.0	100.0	

Regionalnu politiku koju vodi Vlada u odnosu na regionalni razvoj podržava svega 14.4% građana na nivou cele Srbije. Ne podržava 62.9% ispitanika a 22.7% ispitanika se nije izjasnilo.

Da li podrzavate regionalnu politiku koju vodi Vlada u odnosu na regionalni razvoj po stratumima				
	Beograd u %	Vojvodina u %	KiM u %	Cela Srbija u %
Da	13.3	16.3	22.6	14.4
Ne	60.0	70.0	58.1	62.9
Bez odgovora	26.7	13.8	19.4	22.7
Total	100.0	100.0	100.0	100.0

Iz tabele po stratumima vidi se da je najveći stepen podržavanja regionalne politiku koju vodi Vlada u odnosu na regionalni razvoj, zastupljen na KiM sa 22.6% što u veoma velikoj meri odstupa od pokazatelja za celu Srbiju i to preko 40%.

Da li ste zadovoljni radom Republickih drzavnih organa u sferi ekonomske politike				
	Frekvencija	Procenat	Valid Procenat	Kumulativni Procenat
Da	12	4.5	4.5	4.5
Ne	218	82.6	82.6	87.1
Bez odgovora	34	12.9	12.9	100.0

Da li ste zadovoljni radom Republickih drzavnih organa u sferi ekonomske politike				
	Frekvencija	Procenat	Valid Procenat	Kumulativni Procenat
Da	12	4.5	4.5	4.5
Ne	218	82.6	82.6	87.1
Bez odgovora	34	12.9	12.9	100.0
Total	264	100.0	100.0	

Stepen zadovoljstva je samo 4.5%, a stepen nezadovoljstva veoma visok 82.6%. Isto pitanje odn. odgovore možemo ukrstiti sa mnogim obeležjima. Mi ćemo prikazati i rezultate po stratumima u sledećoj tabeli.

Da li ste član neke političke stranke * Da li ste zadovoljni radom Republickih drzavnih organa u sferi ekonomske politike			
		Da li ste zadovoljni radom Republickih drzavnih organa u sferi ekonomske politike (frekvencija- broj ispitanika)	
		Da	Ne
Da li ste član neke političke stranke	DS	3	8
	DSS	0	5
	SPS	0	4
	SRS	0	9
	SNS	0	13
	LDP	1	0
	G17+ / Ujedinjeni Regioni Srbije	0	0
	PUPS	0	1
	Jedinstvena Srbija	0	1
	Nijedna	6	111
	SDV	0	1
	LSV	0	2
	Bez odgovora	0	8
	SVM	0	1
	Total	10	164

Iz date tabele se uočava visok stepen nezadovoljstva radom Republickih drzavnih organa u sferi ekonomske politike kod svih ispitanika, koji je kod SNS najizraženiji, jer od 13. članova svi su bili protiv, kod DS od 11. članova 8. ili 70% članova takođe ne podržava ek. politiku

rep. državnih organa, i sl., što je značajan pokazatelj, kako za stranke na vlasti, tako i za opozicione stranke.

Da li ste zadovoljni radom Republičkih državnih organa u sferi socijalne politike				
	Frekvencija	Procenat	Valid Procenat	Kumulativni Procenat
Da	22	8.3	8.3	8.3
Ne	213	80.7	80.7	89.0
Bez odgovora	29	11.0	11.0	100.0
Total	264	100.0	100.0	

Stepen zadovoljstva je samo 8.3%, a stepen nezadovoljstva veoma visok, 80.7%.

Da li ste zadovoljni radom Republičkih državnih organa u sferi Vojske Srbije				
	Frekvencija	Procenat	Valid Procenat	Kumulativni Procenat
Da	55	20.8	20.8	20.8
Ne	156	59.1	59.1	79.9
Bez odgovora	53	20.1	20.1	100.0
Total	264	100.0	100.0	

Stepen zadovoljstva je 20.8%, a stepen nezadovoljstva 59.1%.

Posmatrano po stratumima u odnosu na prethodnu tabelu.

Da li ste zadovoljni radom Republičkih državnih organa u sferi Vojske Srbije (po stratumima)				
	Beograd u %	Vojvodina u %	KiM u %	Cela Srbija u %
Da	13.3	27.5	16.1	20.8
Ne	65.0	51.3	67.7	59.1
Bez odgovora	21.7	21.3	16.1	20.1
Total	100.0	100.0	100.0	100.0

Najveći stepen zadovoljstva prisutan je na prostoru Vojvodine 27.5%, što u odnosu za celu Srbije je blizu 40%, daleko manje na prostoru KiM sa 16.1% i Beogradu 13.3%.

Najveći stepen nezadovoljstva iskazan je na prostoru KiM 67.7%, Beogradu sa 65% . U Vojvodini je najmanji stepen nezadovoljstva i isti iznosi samo 16.1% što je u odnosu na

prosek Srbije manje za 20% što je izuzetno značajan podatak za stanovnike u Vojvodini i Srbiji, ali i za političke subjekte, a posebno za Ministarstvo odbrane RS.

Da li ste zadovoljni radom Republickih drzavnih organa u sferi MUP, policije				
	Frekvencija	Procenat	Valid Procenat	Kumulativni Procenat
Da	74	28.0	28.0	28.0
Ne	146	55.3	55.3	83.3
Bez odgovora	44	16.7	16.7	100.0
Total	264	100.0	100.0	

Stepen zadovoljstva je 28%, a stepen nezadovoljstva 55.3%. Uočava se da je veoma visok stepen nezadovoljstva izražen, kod pitanja u vezi Vojske i kod MUP-a, koji posmatrano i po stratumima su preko 50%.

6. Poverenje građana u Crkvu i druge institucije u Srbiji

Da li idete redovno u crkvu				
	Frekvencija	Procenat	Valid Procenat	Kumulativni Procenat
Da	70	26.5	26.5	26.5
Ne	165	62.5	62.5	89.0
Bez odgovora	29	11.0	11.0	100.0
Total	264	100.0	100.0	

Veliki deo ispitanika- 62.5% ne ide redovno u Crkvu, pri čemu 26.5% ide u Crkvu redovno, a mali broj nije iskazao svoj stav, svega 11%.

Da li ste član neke političke stranke * Da li idete redovno u crkvu					
Ukršteni podaci (na manjem uzorku)- Članstvo u stranci- Da li idete redovno u crkvu		Da li idete redovno u crkvu			Total
		Da	Ne	Bez odgovora	
Da li ste član neke političke stranke	DS	1	12	0	13
	DSS	1	4	0	5
	SPS	2	2	0	4
	SRS	6	4	0	10
	SNS	6	6	1	13
	LDP	0	1	0	1
	G17+ / Ujedinjeni Regioni Srbije	1	0	0	1
	PUPS	0	1	1	2
	Jedinstvena Srbija	0	1	0	1
	Nijedna	31	87	12	130
	SDV	0	1	0	1
	LSV	0	1	1	2
	Bez odgovora	5	7	5	17
	SVM	0	1	0	1
	Total	53	128	20	201

Prema ovim podacima, uočava se da redovno idu u Crkvu najviše ispitanici koji nisu članovi nijedne stranke- 31. ispitanik, ili 24% od ukupnog broja po ovom osnovu; 6 članova SRS- ili 60% od ukupnog broja SRS; 6. članova SNS ili 46% od ukupnog broja; 1. član DS odn. 8% od ukupnog broja članova (kod kojih 92% ispitanika ne ide redovno u Crkvu), i sl.

Da li ste zadovoljni radom sveštenika u Vasoj crkvi				
	Frekvencija	Procenat	Valid Procenat	Kumulativni Procenat
Da	112	42.4	42.4	42.4
Ne	47	17.8	17.8	60.2
Bez odgovora	105	39.8	39.8	100.0
Total	264	100.0	100.0	

Radom sveštenika u Crkvi zadovoljno je 42.4% ispitanika, nije 17.8% a 39.8% nije se izjasnilo, što su značajni indikatori kako za Crkvu, tako i za političke stranke.

Da li ste zadovoljni radom novog Patrijarha SPC				
	Frekvencija	Procenat	Valid Procenat	Kumulativni Procenat
Da	95	36.0	36.0	36.0
Ne	60	22.7	22.7	58.7
Bez odgovora	109	41.3	41.3	100.0
Total	264	100.0	100.0	

Radom novog Patrijarha SPC zadovoljno je 36% ispitanika (što je za 6.4% manje u odnosu na rad sveštenika u Crkvi ili za 12% manje u odnosu ispitanika prema zadovoljstvu sa radom svoje Crkve), pri čemu 22.7% ispitanika nije zadovoljno sa radom novog Patrijarha SPC, a neopredeljenih ispitanika ima 41.3%, što je takođe bitan indikator.

Da li ste zadovoljni radom Vase crkve				
	Frekvencija	Procenat	Valid Procenat	Kumulativni Procenat
Da	127	48.1	48.1	48.1
Ne	50	18.9	18.9	67.0
Bez odgovora	87	33.0	33.0	100.0
Total	264	100.0	100.0	

Radom svoje Crkve zadovoljno je 48.1% ispitanika, nije 18.9%, a b.o. 33%.

Koje ste veroispovesti

	Frekvencija	Procenat	Valid Procenat	Kumulativni Procenat
Pravoslavne	213	80.7	80.7	80.7
Katolicke	15	5.7	5.7	86.4
Muslimanske	3	1.1	1.1	87.5
Nereligiozan	9	3.4	3.4	90.9
Bez odgovora	23	8.7	8.7	99.6
Evangelizam	1	.4	.4	100.0
Total	264	100.0	100.0	

Prema veroispovesti najviše su zastupljeni ispitanici pravoslavne vere sa 80.7%, katoličke 5.7%, muslimanske sa 1.1%, pri čemu je b.o. 8.7%, a nereligiozni ispitanika samo 3.4%, što ukazuje na veoma veliko prisustvo uticaja veroispovesti kod ispitanika, a posebno kad se radi ukrštanje podataka po ovom kriterijumu, a što se može pribaviti pod posebnim uslovima od autora.

Kojoj instituciji najviše verujete				
	Frekvencija	Procenat	Valid Procenat	Kumulativni Procenat
Crkvi	57	21.6	21.6	21.6
Vojsci	13	4.9	4.9	26.5
Policiji	9	3.4	3.4	29.9
Predsedniku Skupstine	1	.4	.4	30.3
Predsedniku drzave	13	4.9	4.9	35.2
Vladi drzave	1	.4	.4	35.6
Ministrima	1	.4	.4	36.0
Narodnoj banci Srbije	4	1.5	1.5	37.5
Opozicionim politickim strankama koje zestoko kritikuju vlast	21	8.0	8.0	45.5
Nijednoj	108	40.9	40.9	86.4
Bez odgovora	36	13.6	13.6	100.0
Total	264	100.0	100.0	

Na skali poverenja, nijednoj instituciji ne veruje 40.9% ispitanika. Ukoliko tom broju dodamo i 13.6% ispitanika bez odgovora, nesporno je da je preko 53% neopredeljenih, (što je podatak koji treba posebno imati u prestojećem izbornom procesu). S druge strane, najveći stepen poverenja uživa Crkva 21.6%, opozicione političke stranke koje kritikuju vlast 8%, Predsednik države i Vojska sa po 4.9%, Policija 3.4% i ostali.

V REZULTATI ISTRAŽIVANJA O EVROINTEGRACIJAMA

1. Stavovi građana Srbije o poverenju u Evropsku uniju, SAD, Rusiju, NATO od 20. do 24. jula i od 25.jula do 20. avgusta 2011. u vezi sa KiM

Ako se uzmu u obzir događaji na Kosovu i Metohiji, pre 25.VII 2011, i posle 25.VII 2011, a posebno odnos Evropske unije i njenih članica, pri čemu imamo u vidu da su neke i članice Saveta bezbednosti, kao i država iz neposrednog okruženja Srbije, očigledno je došlo do veoma velikog procenta pada poverenja građana Srbije u Evropsku uniju, a istovremeno do porasta poverenja u Rusiju.

1.1. Pad i porast poverenja u EVROPSKU UNIJU.

Ispitanici su tokom istraživanja od 20. do 24.7. 2011. bili opredeljeniji prema Evropskoj uniji odn. 42% građana bilo je za ulazak u EU, a protiv 45%. Razlika između za i protiv bila je samo 3%. Posle 25.7.2011. do 20.VIII 2011. (a zbog odnosa Evropske unije prema Srbiji i KiM pre i posle 24.07.2011.) nepoverenje građana Srbije se manifestovalo u daleko većem broju prema EU. Naime, u tim novonastalim uslovima za ulazak u Evropsku uniju izjasnilo se samo 32% građana, pri čemu se 56% građana Srbije izjasnilo protiv ulaska u Evropsku uniju. Razlika između za i protiv sa 3% povećana je na 24%, a što se vidi iz tabele koja sledi.

Tabela: Pad i porast poverenja građana Srbije u EVROPSKU UNIJU od 20.VII/25VIII 2011 i referendum o ulasku Srbije u EU

	Za ulazak u EU u %	Protiv ulaska u EU u %	Neopredeljeni ispitanici u %	Razlika u % (2/1)
a) Izjašnjenje građana Srbije od 20/24 VII 2011	42	45	13	3
b) Izjašnjenje građana Srbije od 25 VII do 20 VIII 2011	32	56	12	24
Razlika	10	11	1	

Tabela: Referendum o ulasku Srbije u EVROPSKU UNIJU od 20.VII/31.VIII 2011.

Pitanje: Ukoliko bi ovog meseca bio referendum o ulasku Srbije u EU, da li bi vas odgovor bio				
		Frekvencija	Valid Procenat	Kumulativni Procenat
	Da	91	34.5	34.5
	Ne	144	54.5	89.0
	Bez odgovora	29	11.0	100.0

Pitanje: Ukoliko bi ovog meseca bio referendum o ulasku Srbije u EU, da li bi vas odgovor bio				
		Frekvencija	Valid Procenat	Kumulativni Procenat
	Da	91	34.5	34.5
	Ne	144	54.5	89.0
	Bez odgovora	29	11.0	100.0
	Total	264	100.0	

Iz prethodne tabele (na ukupnom uzorku), uočava se da je 34.5% ispitanika za ulazak u EU, protiv 54.5%, a bez odovora 11%. Ukoliko etapne podatke prikažemo na sledećoj tabeli, na manjem uzorku, uočićemo sličnu tendenciju kod stavova ispitanika.

Pitanje: Ukoliko bi ovog meseca bio referendum o ulasku Srbije u EU, da li bi vas odgovor bio				
		Od 20.VII do 24 VII 2011 u %	Od 25 VII do 20 VIII 2011 u %	Od 21 VII do 31 VIII 2011 u %
	Da	42	32	34.5
	Ne	45	56	54.5
	Bez odgovora	13	12	11
	Total	100	100	100

Pad poverenja je konstantno prisutan od događaja na K i M posle 24.04.2011. odn. da se u tom periodu u Srbiji održao referendum o ulasku u EU, nesumnjivo je da bi preko 50% ispitanika- građana Srbije bilo protiv ulaska Srbije u EU. S druge strane, za ulazak u EU posle 25.07.2011. bilo je od 32% do 34% birača. Broj ispitanika bez odgovora sa 13% opao je na 11. u 3. etapi ovog istraživanja. Očigledno je da ispitanici, biračko telo od onih koji su bili za ulazak u EU, su promenili stav i opredelili se protiv ulaska u EU. Ovo je posebno značajan indikator za političke stranke u predstojećoj zbornoj kampanji.

1.2. Pad i porast poverenja građana Srbije o ulasku Srbije u NATO

Ispitanici su se u ovom istraživanju izjasnili i u vezi ulaska Srbije u NATO. Za ulazak u NATO se izjasnilo samo 8% građana Srbije, i to i u svim periodima. Ali, od 20. do 24.7. 2011. protiv ulaska u NATO bilo je 76% građana Srbije, a od 25.VII 2011 do 20.08.2011. protiv ulaska u NATO - izjasnilo se 80% građana Srbije, što ukazuje na činjenicu pada poverenja građana u NATO.

Tabela: Pad i porast poverenja u NATO

	Za ulazak u NATO u %	Protiv ulaska u NATO u %	Neopredeljeni ispitanici u %
Izjašnjenje građana Srbije od 20/24 VII 2011	8	76	16
Izjašnjenje građana Srbije od 25 VII do 20 VIII 2011	8	80	12
Razlika	0	4	4

1.3. Pad i porast poverenja o savezu Srbije sa Rusijom

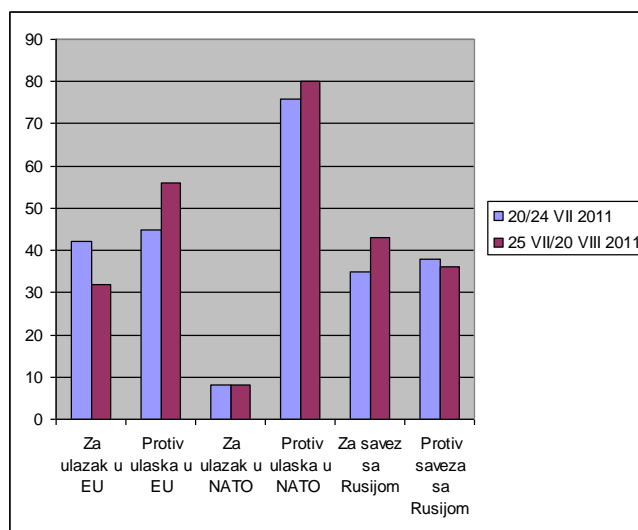
Istovremeno je zabeležen značajan porast stepena poverenja građana Srbije prema Rusiji tj. za formiranje vojno- političkog saveza Srbije sa Rusijom.

Naime, od 20/24 VII 2011. za savez sa Rusijom se izjasnilo 35% građana Srbije a protiv 38%. Razlika za i protiv je 3%. Ali, od 25 VII do 20 VIII 2011. za savez sa Rusijom se izjasnilo 43% građana Srbije a protiv 36%. Razlika za i protiv je 7%. Stepenn poverenja u Rusiju se povećao za 8%, što se vidi iz tabele koja sledi.

Tabela: Pad i porast poverenja u savez Srbije sa RUSIJOM

	Za savez sa Rusijom	Protiv saveza sa Rusijom	Neopredeljeni ispitanici u %	Razlika u % (2/1)
Izjašnjenje građana Srbije od 20/24 VII 2011	35	38	27	3
Izjašnjenje građana Srbije od 25 VII do 20 VIII 2011	43	36	21	7
Razlika	8	2	6	

Grafički prikaz- Pad i porast poverenja u Evropsku uniju, SAD, Rusiju, NATO

VI ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Informisanje u svakom društvu i političkoj zajednici je početni i završni činilac svakog društvenog, političkog, izbornog, i drugih procesa, koji je u osnovi jednosmeran proces. Komunikacija, političko komuniciranje, s druge strane je dvosmeran proces između dva ili više društvenih, političkih, i drugih subjekata. U vezi sa tim može se istaći generalni stav, da pravo na informisanje i pravo na komuniciranje i političko komuniciranje spadaju u grupu osnovnih ljudskih prava, kako u bližoj, tako i u daljoj prošlosti, a posebno u vreme ostvarivanja izbornog procesa. U političkoj praksi su veoma česta odstupanja ova dva suštinska prava u izbornom procesu, što potvrđuje kako savremena politička praksa, tako i u prošlosti. Politička praksa, kako bliza, tako i dalja je prepuna mnogih anketa koje se sprovode kada se krene u izborni proces. Mnoga anketna istraživanja su instrumentalizovana i manipulativna, pri čemu je za ista karakteristika u velikoj meri, odsustvo naučnog pristupa.

Ispitivanje građana o mnogim bitnim pitanjima posebno u vreme izbornih procesa iziskuje mnoštvo priprema, kako teorijskih, metodoloških, tako i stručnih i edukativnih. To se potvrdilo i prilikom navedenog istraživanja u ovom radu. Posledica takvog pristupa jeste i prognostika izbora za Skupštinu Srbije, gde greške u prognozi su bile male, ako se imaju u vidu s jedne strane rezultati ovog istraživanja i s druge, rezultati izbora za skupštinu Srbije u 2012 i to na veoma malom uzorku, a što se vidi iz ovog rada.

Naime, prema rezultatima anketnog istraživanja iz 2011 koje je autor obradio i učestvovao u definisanju baterija pitanja za anketu, za Skupštinu Srbije glasalo bi za Demokratsku stranku 9,1% biračkog tela, a za Srpsku naprednu stranku glasalo bi 14,0% biračkog tela. Razlika između glasova biračkog tela DS i SNS prema anketi bila je 4.9%. Prema zvaničnim rezultatima izbora za Skupštinu Srbije, za DS glasalo je 22,06% birača a za SNS 24,0% biračkog tela, pri čemu je razlika bila između broja birača DS i SNS 2%. Anketnim istraživanjem se utvrdilo da neće biti velika razlika između glasova DS i SNS a što su potvrdili rezultati izbora za Skupštinu Srbije 2012, a što je ukazalo na potrebu da se blagovremeno, pre glasanja pravi valjana postizborna koalicija u Republici Srbiji.

Anketnim istraživanjem je utvrđeno da su najveći stepen poverenja biračkog tela imali sledeći politički prvaci: Tomislav Nikolić 10.2%, Boris Tadić 9.8%, Vojislav Šešelj 8%, Dragan Đilas 5.7%, Aleksandar Vučić 4.9%, a svi ostali su ispod 4.9%, pri čemu je neopredeljeno 35,6% biračkog tela.

Opredeljenost građana- birača za političku stranku prema anketi bila je sledeća: za SNS bi glasalo 14.8% biračkog tela, SRS 12.1%, DS 9.5%. Ispod cenzusa bile bi političke stranke: DSS 4.9%, SPS 3%, PUPS 2.7%, LSV 1.9%, i ostali. Ne bi glasali ni za jednu stranku 36.7% biračkog tela i b.o. 11% ili zbirno 47.7%. Na osnovu rezultata dobijenih iz ankete a na veoma malom uzorku, nesporan je zaključak, da nijedna stranka u julu i septembru 2011. ne bi mogla samostalno da osvoji vlast, već bi ista bila sastavljena od većeg broja koalicionih stranaka (u većem broju nego na prošlim izborima). Ako posmatramo odnos snaga i po

koalicijama, takođe se može uočiti da i tim uslovima nijedna postojeća politička opcija-koalicija, ne bi imala preko 50% biračkog tela.

Naš stav je posle obrađene ankete, da, ukoliko ne dođe do određenih »kritičnih događaja« od početka 2012. do održavanja izbora u 2012., sličan odnos snaga na političkoj sceni moguće je očekivati i prilikom održavanja predstojećih izbora u (maju) 2012, što se i potvrdilo na izborima 2012 godine.

Pitanje Kosova i Metohije je pitanje koje je bitno uticalo na ukupno stanje u Republici Srbiji u 2012 godini, kao i na opredelenje biračkog tela i na predstojećim izborima ili u 2019 ili 2020 godini. Odnos političkih stranaka i njihovih prvaka prema ovom pitanju, odno prema pitanjima: nezaposlenosti, siromaštva, i drugih bitnih problemskih pitanja, imaće ulogu »krucijalnih činilaca« prilikom glasanja u 2019 i 2020 godini.

VII LITERATURA

- Adorno T.V: Šta znači obrada prošlosti, Vaspitanje i obrazovanje, Podgorica, 1995.
- Antonić Zdravko: Analiza istorijskih pojava i opšta saznanja- Treći program Radio Beograda, zima 1977.
- Arandjelović Jovan: Primena indukcije u naučnom istraživanju, Naučna knjiga, Beograd, 1967.
- Bibič- Novosel, Politička znanost, Zagreb, 1971
- Bogdanović Marija: Metodološke studije, Institut za političke studije, Beograd, 1993.
- Bosnić Slobodan, Sređivanje i obrada podataka (u zborniku: Metodologija istraživanja društvenih pojava, Institut za kriminološka istraživanja, Beograd, 1983.)
- Branko Horvat, Kosovsko pitanje, Globus, Zagreb 1988.
- Branković Slobodan: Savremena istorija između ideološke opsene, metodološke tehnike i teorijskog promišljanja, u Metodologija savremene istorije, Beograd, 1987.
- Bugarski Ranko: Lingvistika i istorija, Treći program, proleće 1971.
- Diltaj Vilhem: Izgradnja istorijskog sveta u duhovnim naukama, Beograd, 1980.
- Dimić Ljubodrag: Istorija srpske državnosti- Srbi u Jugoslaviji, knjiga 3, SANU- Ogranak u Novom Sadu i drugi, Novi Sad, 2001.
- Dimitrije Bogdanović, Knjiga o Kosovu, SANU, Beograd, 1986.
- disertacija na Fakultetu političkih nauka u Beogradu, 2009.
- Diverže Moris, Uvod u politiku, Savremena administracija, Beograd, 1966,
- dr Bojan Ševo, dr Dragana Janjić, dr Dragan Tančić, Aktuelni problemi bezbednosti i terorizma početkom 21 veka, Beograd 2010.
- dr Milosavljević Slavomir – dr Radosavljević Ivan: Osnovi metodologije političkih nauka, Službeni glasnik, Beograd, 2000.
- Dragan Tančić, Istorijski metod u istraživanju političkih pojava“ odbranjena doktorska
- Đorđević Jovan: Osnovna pitanja političkih nauka, Savez udruženja pravnika Jugoslavije, Beograd, 1961.
- Đorđević Jovan: Politički sistem, Savremena administracija, Beograd, 1976.
- Đorđević Miroslav: Savremeni problemi istorijske nauke, Kultura, Beograd, 1959.
- Ekmečić Milorad: Savremena istorija i politika, u Istoričar i savremena epoha.
- Elektronski mediji (vesti online: Politike, Večernjih novosti, Blica, Kurira, Pravde, i drugih).
- G.W. Hegel, Nauka logike, treći deo, Beograd 1979.
- Gadamer Hams Georg: Istina i metode, Istina i metode, IP Veselin Masleša, Sarajevo, 1987.
- Gilford, J.P: Osnovi psihološke i pedagoške statistike, Savremena administracija, Beograd, 1968.
- Gilli Gian Antonio: Kako se istražuje, Školska knjiga, Zagreb, 1974.
- Gligorijević Branislav: Pojavni oblici politizacije istorije, u Metodologija savremene istorije, Beograd, 1987.
- Gud V.- Het P.: Metodi socijalnog istraživanja, Vuk Karadžić, Beograd, 1966.
- Gud V.- Skat D. : Metode istraživanja u pedagogiji, psihologiji i sociologiji, Otakar Keršovani, Rijeka, 1967.
- Gud V.J.: Metode sociološkog istraživanja, Institut društvenih nauka, Beograd, 1962.

Gudac Žarko- Đorđević Miroslav: Politička istorija XIX i XX veka- svetska i nacionalna, Fakultet političkih nauka, Čigoja štampa, Beograd, 1999.

Jirček Konstantin: Istorija Srba, Naučna knjiga, Beograd, 1952.

Klaus von Beume: „Savremene političke teorije“, Stvarnost, Zagreb, 1974.

Kreč D., Krečfild S.R., Balaki L.I., Pojedinac u društvu, Beograd, 1972.

Lazin Smiljan: Politička psihologija, Institut za političke studije, Beograd, 1994.

Lukić Radomir: Politička teorija države i prava, Savez udruženja pravnik Jugoslavije, Beograd, 1962.

Mejno Žan, Uvod u političku nauku, Savremena administracija, Beograd, 1960.

Merton K. Robert: O teorijskoj sociologiji, Centar društvenih delatnosti SSOH, Zagreb, 1979.

Milić Vojin, Sociološki metod, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd, 1996.

Milosavljević Slavomir: Istraživanje političkih pojava, Institut za političke studije FPN i Centar za omladinu i pionire, Beograd, 1980.

Milosavljević Slavomir: Politička akcija, Institut za političke studije FPN, Beograd, 1977.

Mozer C.A: Metode anketiranja i istraživanja društvenih pojava, Kultura, Beograd, 1962.

Nevenka Jeftić, Pravo na komuniciranje, Beograd, 2007.

Niče Fridrih: O koristi

Radomir Lukić, Teorija države i prava, Beograd, 1964.

Slobodan Jovanović, „O državi, osnovi jedne pravne teorije“, Geca Kon, „Beograd, 1922.

Srećko Mihailović, Parlamentarni izbori 2007, Beograd, 2007.

Vasić Smiljka: Definicija i definisanje, Prosveta, Beograd, 1988.

Veber Maks, Metodologija društvenih nauka, Globus, Zagreb, 1989.

Zaječeranović Gligorije: Osnovi metodologije nauke, Naučna knjiga, Beograd, 1987.

Zbornik Kosovo i Metohija – Prošlost, sadašnjost, budućnost, SANU, Beograd, 2007.

Zbornik radova, Metodologija istraživanja društvenih pojava, Institut za kriminološka i kriminalistička istraživanja, Beograd, 1963

Županov Josip: Indikatori u zborniku Metodologija istraživanja u društvenim naukama, Institut za kriminološka istraživanja, Beograd, 1962.